

**EVALUATIE MINIMABELEID EN
SCHULDHULPVERLENING**

GEMEENTE HEEMSKERK

Evaluatie Minimabeleid en Schuldhulpverlening Gemeente Heemskerk 2022

De Armoedemonitor, een beleidsanalyse, de mening en ervaringen van ketenpartners en interne medewerkers en een peiling van de behoeftes van minimahuishoudens in de gemeente Heemskerk.

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Heemskerk

Datum

November 2022

Auteurs

Michelle Ellens
Jitske Kooistra - van der Wijk
Marijke Bos
Anieta Boer

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden veeelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Samenvatting	4
S.1. Bevindingen	4
S.2. Conclusie	6
Grafische samenvatting	10
1. Minimahuishoudens in de gemeente Heemskerk	12
1.1. Minimahuishoudens in beeld	12
1.2. Langdurige minima	14
1.3. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld	16
1.4. Schuldhulpverlening	18
2. Minimaregelingen	20
2.1. Gebruik en bereik minimaregelingen	20
2.2. Kenmerken gebruikers per regeling	22
3. Huidige situatie	25
3.1. Beleid sociaal domein 2020-2023	25
3.2. Minimaregelingen	28
3.3. Schuldhulpverlening 2022-2026	29
4. Uitvoering van het beleid	31
4.1. Introductie betrokkenen	31
4.2. Doelgroep en kenmerken	31
4.3. Ontwikkelingen in de aantallen en complexiteit van hulpvragen	31
4.4. Beleidsvisie	32
4.5. Aanbod aan minimaregelingen	33
4.6. Hulpverleningsproces en communicatie	33
4.7. Samenwerking	33
5. Cliëntervaringsonderzoek Schuldhulpverlening	35
5.1. Hulp zoeken	35
5.2. Aanmelding en intake	37
5.3. Huidige hulp	39
5.4. Onderdelen van het traject	40
5.5. Resultaten van de hulp	41
5.6. Adviezen en opmerkingen van de respondenten	42
Bijlage 1. Kenmerken van respondenten	44
Bijlage 2. Methodiek Armoedemonitor	45
Bijlage 3. Bevolkingskarakteristieken	47
Bijlage 4. Kenmerken kinderen	48
Bijlage 5. Kenmerken minima tot 100% Wsm	49
Bijlage 6. Afkortingen	50

Inleiding

Gemeenten hebben de zorgplicht om de leefsituatie en het toekomstperspectief van kwetsbare burgers die in armoede verkeren, te verbeteren. Daarnaast hebben zij de taak en het belang om prikkels te geven aan burgers om zoveel mogelijk zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien. In de gemeente Heemskerk is het minimabeleid een relevant thema en een constant aandachtspunt.

Het beleidsplan Sociaal Domein 'Naast elkaar, met elkaar, voor elkaar' (2020 – 2023) bespreekt de ambitie van de gemeente om armoede structureel aan te pakken in de vorm van acht uitgangspunten: 1) De inwoner staat centraal 2) Preventie en vroegsignalering versterken 3) Hulp wordt tijdig, passend en dichtbij ingezet 4) Integrale aanpak 5) Van rechtmatigheid naar doelmatigheid 6) Positieve grondhouding 7) Geef zelf het goede voorbeeld 8) Meer grip. Per uitgangspunt zijn er verschillende doelstellingen geformuleerd. De gemeente Heemskerk wil het huidige minimabeleid, het aanbod aan miniregelingen en schuldhelpverlening evalueren. KWIZ voert daarom een evaluatie uit aan de hand van een Armoedemonitor, beleidsanalyse, gesprekken met ketenpartners en een behoeftepeiling onder de doelgroep. In dit integrale rapport zijn alle deelonderzoeken weergegeven.

Dit onderzoek dient inzicht te geven in:

- De omvang en kenmerken van de minimadoelgroep;
- Het gebruik en bereik van de miniregelingen;
- De effecten van het beleid op de doelgroepen en de inkomens;
- Hoe de doelgroep het beleid beoordeelt;
- Wat de ketenpartners en interne medewerkers van het beleid en de uitvoering ervan vinden;
- Welke bouwstenen de bovengenoemde aspecten opleveren bij het formuleren van het nieuwe beleid.

Beleidsanalyse

Voor de beleidsanalyse is er gebruik gemaakt van het beleidsplan sociaal domein 'Naast elkaar, met elkaar, voor elkaar'. Dit is het beleidsplan dat de gemeente Heemskerk voor 2020 tot 2023 heeft opgesteld. De uitgangspunten en doelstellingen van de gemeente Heemskerk op het minimabeleid zijn in de beleidsanalyse in beeld gebracht.

Onderzoeksmethode Armoedemonitor

De Armoedemonitor beschrijft de doelgroep voor het lokale armoedebeleid aan de hand van een aantal kenmerken. Daarnaast brengt de monitor het gebruik en bereik van de verschillende miniregelingen in beeld. De gegevens over de omvang en samenstelling van de doelgroep geven de situatie per 1 juli 2022 weer (peildatum minimapopulatie), op basis van het inkomen op het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Het gebruik van de regelingen is gemeten over de periode 1 juli 2021 tot 1 juli 2022.

De gemeente heeft geen rechtstreekse toegang tot inkomensgegevens van haar inwoners. Door gebruik van diverse informatiebronnen van gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens, maken we een inschatting van het aantal minimahuishoudens op 1 juli 2022. Daarvoor zijn registraties van de volgende voorzieningen gebruikt: de Participatiewet, miniregelingen en de collectieve zorgverzekering¹. Met behulp van de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de gebruikersgegevens vervolgens op huishoudniveau gegroepeerd. Op deze manier ontstaat een samenhangend beeld op de omvang en samenstelling van de minimapopulatie en de mate van gebruik van voorzieningen.

Omdat wij niet over inkomensgegevens van alle inwoners beschikken, is er een groep die, doordat ze geen gebruik maakt van de miniregelingen, niet in de registratiebestanden voorkomt. Dit betekent dat het feitelijk aantal minima iets hoger ligt dan in deze Armoedemonitor wordt gerapporteerd. Wanneer we het in deze monitor hebben over minimahuishoudens zijn dit de huishoudens die we in beeld hebben gekregen via de bovenstaande onderzoeksmethode; daarmee hebben ongeveer 90 procent van de minimahuishoudens in de gemeente in beeld. De huishoudens die in beeld zijn op basis van bovenstaande methodiek beschouwen we als doelgroep voor het minimabeleid. De overige circa 10 procent maakt geen gebruik van het minimabeleid en ook niet van andere ondersteuning vanuit de Participatiewet waardoor ze niet als minima bekend zijn bij de gemeente. Het is op basis van de

---

¹ Het registratiebestand van de gemeentelijke kwijtschelding ontbreekt. Dit heeft als gevolg dat de doelgroep die in beeld wordt gebracht in dit onderzoek, een onderschatting is van de doelgroep die daadwerkelijk in beeld is bij de gemeente Heemskerk.

onderzoeksmethodiek ook niet mogelijk om deze groep in beeld te krijgen. Het is mogelijk dat een deel van die groep ook geen gebruik wil maken van gemeentelijke ondersteuning.

De kenmerken van het huishouden zijn gebaseerd op de kenmerken van de oudste persoon in het huishouden.

Onderzoeksmethode gesprekken met ketenpartners en interne medewerkers

De ketenpartners, ook wel minimapartners genoemd, spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de inkomensondersteunende regelingen. Ze staan namelijk in nauw contact met de doelgroep. Ook de ervaringen van interne medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering en het beleid zijn relevant. Daarom worden de visies van interne medewerkers en ketenpartners op (de uitvoering van) het beleid meegenomen in dit onderzoek.

Er hebben twee groepsgesprekken plaatsgevonden in oktober 2022 om de ervaringen in beeld te krijgen. Er heeft een groepsgesprek plaatsgevonden met ketenpartners en een groepsgesprek met interne medewerkers die voornamelijk te maken hebben met (de uitvoering van) het beleid van de gemeente Heemskerk. De gesprekken met de beleidsmedewerkers en de ketenpartners hebben via Microsoft Teams plaatsgevonden. De input uit de groepsgesprekken is verwerkt in dit onderzoek.

Onderzoeksmethode cliëntervaringsonderzoek schuldhulpverlening

De doelgroep bestaat uit 79 huishoudens in de gemeente Heemskerk die in de afgelopen periode (2021 – 2022) een vorm van schuldhulpverlening hebben ontvangen.

De volledige doelgroep is aangeschreven. De vragenlijst is verstuurd in september 2022 en waren zowel op papier als online in te vullen. In de vragenlijst staan de volgende thema's centraal:

- Het zoeken van hulp;
- De aanmelding en intake;
- De huidige hulp;
- De onderdelen van het traject;
- De resultaten van de hulp.

Respons

In totaal hebben 12 respondenten de enquête ingevuld (8 op papier en 4 online). Dat brengt de respons op 15 procent. De respons is onvoldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep met een betrouwbaarheid van 95 procent. De resultaten dienen als indicatief te worden beschouwd.

Leeswijzer

Het rapport begint met een samenvatting. Hierin staan de hoofdpunten van het volledige onderzoek, waarna er ook een aantal conclusies en aanbevelingen volgen. Na de samenvatting wordt in het eerste hoofdstuk de minimapopulatie in kaart gebracht, evenals de overlap met schuldhulpverlening. Hierbij gaat het om de omvang van de doelgroep en de kenmerken van de doelgroep. In het tweede hoofdstuk volgt de beleidsanalyse. In dit hoofdstuk wordt de huidige visie en doelstellingen weergegeven. Het derde hoofdstuk geeft het gebruik en bereik van de verschillende inkomensondersteunende regelingen in kaart. In het daaropvolgende hoofdstuk volgt een analyse van de mening en ervaringen van ketenpartners en interne medewerkers van de gemeente Heemskerk. Tot slot volgen de resultaten van de enquête onder cliënten van de schuldhulpverlening.

De bijlagen geven een aantal achterliggende cijfers weer. Bijlage 1 geeft een aantal kenmerken van de respondenten van de enquête weer. Bijlage 2 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodiek van de Armoedemonitor en in bijlage 3 worden de kenmerken van alle huishoudens weergegeven. In bijlage 4 staan de kenmerken van alle kinderen in de gemeente. Bijlage 5 geeft een overzicht van de kenmerken van de huishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm. Tot slot biedt bijlage 6 een overzicht van de gebruikte afkortingen in het onderzoek.

In de tabellen worden aantallen kleiner dan 10 niet weergegeven om de anonimiteit van de inwoners te kunnen waarborgen. In dat geval zijn categorieën samengevoegd. Alle landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS en vergelijking met andere gemeenten wordt gedaan op basis van ervaringscijfers van KWIZ.

Samenvatting

S.1. Bevindingen

S.1.1. Aantal minimahuishoudens

Naar schatting hebben 1.200 huishoudens in de gemeente Heemskerk een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 1.311 huishoudens een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 7,3 procent van alle huishoudens in de gemeente. Gemiddeld heeft 6 à 7 procent van alle huishoudens in gemeenten van vergelijkbare grootte (maximaal 50.000 inwoners) een inkomen tot 110 procent Wsm. In de gemeente Heemskerk ligt dat percentage nagenoeg in lijn met het gemiddelde.

Deze 1.200 huishoudens hebben een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet. De gemeente heeft 757 huishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm in beeld en 1.154 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm. De gemeente Heemskerk heeft daarmee 90 procent van alle (geschatte) minimahuishoudens in beeld.

Daarnaast groeien naar schatting 790 kinderen tot 18 jaar in de gemeente Heemskerk op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 910 kinderen in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 12,9 procent van alle kinderen in de gemeente Heemskerk en dat ligt hoger dan het gemiddelde aandeel minimakinderen van 8 à 9 procent in gemeenten met maximaal 50.000 inwoners. De gemeente heeft daarvan 743 kinderen (tot 110 procent Wsm) in beeld.

Kenmerken doelgroep minimabeleid

Van de 1.154 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm heeft 55 procent (638 huishoudens) een uitkering vanuit de Participatiewet. Verder hebben 196 huishoudens AOW en de overige 320 huishoudens krijgen een andersoortig inkomen, bijvoorbeeld uit de WW of een baan. De helft (50 procent) van de minimahuishoudens vormt een alleenstaand huishouden en bijna 40 procent vormt een huishouden met kinderen. Het aandeel minimahuishoudens met thuiswonende kinderen ligt hoger dan het gemiddeld aandeel dat we bij andere gemeenten zien (gemiddeld 25 tot 30 procent). Ten slotte woont een groot aandeel van de minimahuishoudens in Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland (32 procent) en Poelenburg en Oosterzij (32 procent).

S1.2. Beleid omtrent minima en schuldhulpverlening

De gemeente Heemskerk hanteert een integraal beleidsplan voor het brede sociaal domein: 'Naast elkaar, met elkaar en voor elkaar'. In hun visie staat centraal dat alle inwoners van de gemeente mee moeten kunnen doen waarbij hun kansen en mogelijkheden zoveel mogelijk worden benut. De gemeente vindt dat inwoners hier zelf verantwoordelijk voor zijn maar ondersteunt hen waar nodig. In Heemskerk zijn een aantal ontwikkellijnen opgesteld aan de hand waarvan de doelstellingen voor het brede sociaal domein worden gemonitord. Dit betekent tevens dat er geen aparte beleidsplannen of prestatie-indicatoren voor het afzonderlijke minimabeleid en schuldhulpverlening bestaan.

Minimabeleid

De gemeente Heemskerk biedt een pakket aan inkomensondersteunende maatregelen aan voor inwoners met een minimuminkomen tot 110 procent Wsm. De collectieve zorgverzekering geldt dat inwoners hier tot een inkomen van 130 procent Wsm aanspraak op mogen maken. De gemeente Heemskerk investeert in goede informatievoorziening en communicatie die aansluit bij de doelgroep.

Schuldhulpverlening

Schulden mogen geen (of zo weinig mogelijk) belemmering vormen voor de inwoners van de gemeente Heemskerk om te participeren in de samenleving. Aan alle inwoners met problematische schulden biedt de gemeente de mogelijkheid van begeleiding om de schuldsituatie op te lossen of beheersbaar te maken. Daarnaast zet de gemeente in op schuldpreventie en communicatie met als doel inwoners bekend te maken met, en de weg naar de juiste hulpverlening als zij financiële problemen hebben of als die dreigen te ontstaan. De gemeente voert de regie op het proces. De eigen verantwoordelijkheid van de inwoner en het duurzaam vergroten van de zelfredzaamheid van de inwoner staan daarbij centraal. De gemeente hanteert hierbij een integrale aanpak van schulden.

S1.3. Bereik van de minimaregelingen

Vanuit haar visie op het minimabeleid biedt de gemeente Heemskerk een pakket aan inkomensondersteunende regelingen aan. Onderstaand geven we het bereik (d.w.z. het gebruik afgezet tegen de doelgroep) van de verschillende gemeentelijke regelingen weer. Het bereik van de bijzondere bijstand en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ligt in lijn met het landelijke gemiddelde in vergelijkbare gemeenten. De individuele inkomensvoet die wordt verstrekt aan huishoudens met een langdurig minimuminkomen, en de collectieve zorgverzekering hebben een lager bereik dan in vergelijkbare gemeenten. Dit geldt tevens voor de participatieregelingen voor kinderen ('Kindpakket'); het bereik van deze regeling ligt lager dan gemiddeld. De participatieregeling voor volwassenen ('Maatschappelijke activiteiten') heeft daarentegen een bereik dat in lijn ligt met het landelijk gemiddelde.

Het bereik van de regelingen in dit onderzoek is berekend op basis van de gebruikscijfers over de periode van 1 juli 2021 tot 1 juli 2022. Daarbij is 2021 een bijzonder jaar geweest, waarin de gevolgen van de coronaperiode merkbaar waren. Door de coronacrisis hebben niet alle sportieve en culturele activiteiten doorgang kunnen vinden. Dit is wellicht deels een verklaring voor het lagere bereik van de participatieregeling voor kinderen.

Tabel S.1.3.1. Bereik inkomensondersteunende gemeentelijke regelingen

Categorie	Gebruik tussen 1 juli 2021 en 1 juli 2022	Bereik onder de doelgroep
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	892 huishoudens	74%
Individuele bijzondere bijstand	358 huishoudens	27%
Individuele inkomensvoet	246 huishoudens	33%
Collectieve zorgverzekering	541 huishoudens	29%
Maatschappelijke activiteiten volwassenen	487 huishoudens	37%
Kindpakket	117 huishoudens	28%
Energietoeslag	1.329 huishoudens	Niet te bepalen
Individuele studietoeslag	3 huishoudens	Niet te bepalen

S1.4. Uitvoering van het beleid

Doelgroep en ontwikkelingen

Om de uitvoering van het beleid in beeld te brengen heeft een tweetal gesprekken plaatsgevonden met interne medewerkers en met ketenpartners. De medewerkers en ketenpartners signaleren dat de doelgroep met inkomens- en of schuldenproblematiek een drempel voelen om de gemeente te vertellen over hun geldzorgen als gevolg van schaamte. Ketenpartners proberen hun dienstverlening daarom zo schaamtesensitief mogelijk in te steken. Daarnaast merken ketenpartners een toename in de complexiteit van hulpvragen als gevolg van multiproblematiek: achter de geldzorgen speelt dikwijls nog andere problematiek.

Aanbod aan minimaregelingen en schuldhulpverlening

De interne medewerkers benoemen dat het huidige aanbod aan minimaregelingen en schuldhulpverleningsmogelijkheden in de meeste gevallen toereikend is. Toch identificeren zij ook zeker kansen. Zo spreken medewerkers van Schuldhulpverlening de wens uit om een Noodfonds voor energiekosten te realiseren en onderzoeken zij of ze iets kunnen betekenen in budgetcoaching, budgetzorg en budgetbeheer. Over de vroegsignalering zijn ze bij de schuldhulpverlening tevreden, maar ook nog zoekende in de uitvoering. De vroegsignalering wordt georganiseerd door de gemeente in samenwerking met MET Heemskerk. Laatstgenoemde ketenpartner heeft door personele krapte de afgelopen anderhalf jaar slechts beperkt hun diensten kunnen verlenen.

Interne medewerkers zien ook kansen voor het minimabeleid. Zij signaleren behoefte aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur, een vergoeding voor tandartskosten, mogelijk het toepassen van een draagkrachtberekening bij minimaregelingen in plaats van inkomensgrenzen en meer ondersteuning voor inwoners om te starten met werken. De bijzondere bijstand wordt nu al verstrekt met een draagkrachtberekening. Dit wordt gemist bij andere minimaregelingen omdat er naar het vermogen en naar de inkomensgrenzen (met marginale overschrijding van maximaal € 20) moet worden gekeken. Het zou wenselijk zijn als hierin meer ruimte gemaakt kan worden. Verder wordt benoemd dat ondersteuning aan inwoners in hun weg richting werk wenselijk zou zijn. Een tussenstap als vrijwilligerswerk kan waardevol zijn in het (terug)krijgen van vertrouwen in het eigen functioneren van

inwoners. Een veilige basis met een uitkering, houdt de stressfactoren zo laag mogelijk en biedt ruimte voor groei. Dit zal uiteindelijk winst voor de gemeente en de inwoner zijn.

Samenwerking

Interne medewerkers en de ketenpartners hebben verschillende ervaringen over de onderlinge samenwerking. Interne medewerkers van de gemeente zijn positief en kritisch over de samenwerking met de ketenpartners. Zo vindt er zeker samenwerking en overleg plaats, bijvoorbeeld tussen het Serviceplein² en Team Intake maar liggen er met name kansen in een meer eenduidige werkwijze. Ook zou de gemeente graag willen samenwerken met nieuwe ketenpartners, zoals bijvoorbeeld huisartsen. Ketenpartners zien ook verbeterpunten in de samenwerking met de gemeente. Ze beschrijven de samenwerking met de gemeente als moeizaam. Dit ligt voornamelijk in lange wachttijden op reacties en handelingen vanuit de gemeente.

Ketenpartners spreken wisselend over hun communicatie met andere ketenpartners en betrokken partijen. Het is niet voor iedereen duidelijk hoe de samenwerking binnen de gemeente Heemskerk geregeld is. De ketenpartners spreken hun behoefte uit om van elkaars handelen op de hoogte te zijn en meer samen te werken.

S1.5. Ervaringen doelgroep Schuldhulpverleningsbeleid

Middels een enquête zijn de ervaringen van inwoners die in contact zijn (geweest) met schuldhulpverlening in beeld gebracht. Omtrent het zoeken en aanvragen van schuldhulpverlening geven twee op de drie respondenten aan dat zij de mogelijkheden goed vindbaar vinden. Een opvallend resultaat is dat zij dikwijls 'pas' hulp vragen als zij meerdere schulden hebben ontwikkeld, dus wanneer de schulden gecompliceerder liggen. Tegelijkertijd vraagt de meerderheid van de respondenten binnen een jaar hulp; dat is sneller dan bij de meeste andere gemeenten. Gevoelens van spanning en tegelijkertijd opluchting overheersen als respondenten hulp vragen.

Zes op de tien respondenten weet waar zij moeten zijn met vragen rondom de aanmelding en intake. Het schuldhulpverleningsproces wordt door respondenten ook relatief positief beoordeeld; alle onderdelen in het aanbod scoren een voldoende. Het contact met de schuldhulpverlener wordt minder positief beoordeeld; de helft van de respondenten is tevreden over het begrip van de schuldhulpverlener voor zijn situatie en minder dan de helft ervaart minder stress door de hulpverlening. Twee derde van de respondenten heeft door schuldhulpverlening het vertrouwen dat ze ook in de toekomst in staat zijn om hun geldzaken op orde te houden en geen nieuwe schulden te maken. Een minderheid van de respondenten rapporteert verder positieve effecten; zo kan 40 procent van de respondenten nu beter met geld omgaan en ervaart slechts een derde van de respondenten dat zijn leven nu beter op orde is. Daarbij ervaart 43 procent minder stress als gevolg van de schuldhulpverlening die ze ontvangen.

S.2. Conclusie

De gemeente Heemskerk zet in op integraal werken binnen het sociaal domein, dat is ook de reden voor een integraal beleidsplan sociaal domein breed "Naast elkaar, met elkaar en voor elkaar". De gemeente wil dat alle inwoners mee kunnen doen in de samenleving en dat iedereen zijn kansen en mogelijkheden kan benutten. Het beleidsplan kent duidelijke doelstellingen en ontwikkellijnen waar de gemeente zich in de huidige beleidsperiode op richt.

In deze conclusieparagraaf wordt aan de hand van de beleidsdoelstellingen van de gemeente Heemskerk de belangrijkste bevindingen weergegeven. Aan de hand hiervan formuleren we enkele aanbevelingen voor het beleid omtrent minima en schuldhulpverlening.

Doelstelling: Meedoen

- Het aandeel minimahuishoudens ligt net iets hoger dan het landelijk gemiddelde (7,3 procent in Heemskerk; 6 à 7 procent landelijk). Het aandeel minimakinderen ligt een stuk hoger dan het landelijke gemiddelde (12,9 procent in Heemskerk; 8 à 9 procent landelijk);
- In de gemeente Heemskerk wonen relatief veel gezinnen met een minimuminkomen;
- Er is een breed pakket aan minimaregelingen, echter ligt het bereik van meerdere regelingen onder het landelijk gemiddelde;
- Er is geen ondersteuning voor inwoners met een (chronische) zorgvraag;

² Per 1 januari 2022 is het Sociaal Team onderdeel geworden van het Serviceplein in de gemeente Heemskerk.

- Aansluiting bij Jeugdfonds Sport en Cultuur is gewenst.

Het huidige aanbod aan minimaregelingen ondersteunt een brede doelgroep; de ketenpartners vinden het aanbod in de meeste gevallen ook toereikend. Met de wettelijke regelingen (kwijschelding van gemeentelijke belastingen en individuele inkomensvoet) worden inwoners die (langdurig) op het bijstandsniveau leven ondersteund. Daarnaast investeert de gemeente Heemskerk in de participatie van zowel volwassenen als kinderen door regelingen aan te bieden die gericht zijn op sportieve, culturele en recreatieve activiteiten. De gemeente Heemskerk beschrijft dat ze het van belang vindt om deze regelingen aan te bieden om de sociale contacten van inwoners te bevorderen. Ook voor inwoners met een zorgvraag is financiële ondersteuning mogelijk voor de eventuele extra kosten die zij maken in de vorm van een collectieve zorgverzekering. Sommige gemeenten kiezen ervoor om inwoners met een chronische ziekte of handicap aanvullend te ondersteunen met een tegemoetkoming. Dat doet de gemeente Heemskerk op dit moment niet³.

In algemene zin valt op dat de gemeente een breed scala aan doelgroepen ondersteunt, maar dat zij niet een heel ruimhartig beleid heeft wat betreft de inkomensgrenzen. Een inkomensgrens van 110 procent Wsm is relatief behouden gezien de huidige prijsstijgingen van het levensonderhoud.

Aanbevelingen

Overweeg, wanneer mogelijk in de gemeentelijke begroting, een verhoging van inkomensgrenzen. In het licht van de huidige inflatie geeft dat voor huishoudens (meer) beweegruimte.

Overweeg extra ondersteuning te bieden voor inwoners met een (chronische) zorgvraag. Deze doelgroep heeft extra kosten waarvoor zij op dit moment niet gecompenseerd worden bij een (langdurig) laag inkomen.

Doel: Omzien naar elkaar

- Interne medewerkers van de gemeente zien graag dat er meer ruimte is voor maatwerk, door bijvoorbeeld een draagkrachtberekening;
- Stimulatie van werkaanvaarding vinden interne medewerkers wenselijk om de zinvolle dagbesteding van mensen te bevorderen. In eerste instantie bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk aan te moedigen;
- Er wonen bovengemiddeld veel minima in de wijken Oosterwijk/Zuidbroek/Hofland en Poelenburg en Oosterzij;
- Eenoudergezinnen zijn vaker minima dan andere huishoudtypen;
- Driekwart van de minimahuishoudens zijn langdurig minima.

De gemeente streeft naar een betrokken samenleving waarin mensen naar elkaar omzien en wil daarin intensief optrekken met ketenpartners in het veld om maatwerk te kunnen leveren. Een zinvolle dagbesteding krijgt daarin ook aandacht. Uit de gesprekken met ketenpartners en interne medewerkers is naar voren gekomen dat hier kansen liggen; op dit moment kunnen inwoners begeleiding krijgen richting (vrijwilligers)werk, maar dit kan aan grotere aantallen inwoners worden aangeboden. Daarnaast geven medewerkers aan dat de marginale ruimte (een afwijking van € 20 is toegestaan) bij het toekennen van minimaregelingen een substantiële doelgroep tussen wal en schip doet vallen. Zij pleiten voor een draagkrachtberekening zodat ook inwoners boven de inkomensgrens gedeeltelijke aanspraak kunnen maken op de minimaregelingen.

Minimaproblematiek komt in bepaalde wijken en huishoudtypen relatief vaker voor dan in andere wijken en huishoudtypen. Het is daarom van belang om in te zetten op preventie, juist onder deze doelgroepen. Bovendien is het aandeel langdurige minima hoog; deze doelgroep is niet altijd in staat om over te gaan tot werkaanvaarding. Daarom is het van belang om hun behoeften voor ogen te houden en in te zetten op maximale participatie in de samenleving. Vanuit de preventieopdracht geeft de gemeente reeds extra aandacht aan de wijken Poelenburg, Oosterzij en Oosterwijk/Zuidbroek/Hofland op het thema financiën. Ons advies is om daarin te blijven investeren.

³ In een eerder stadium heeft de gemeente Heemskerk wel een regeling voor chronisch zieken aangeboden, maar deze is wegens bezuinigingen verdwenen.

Aanbevelingen

Onderzoek de mogelijkheden en financiële ruimte voor het toepassen van een draagkrachtberekening bij het toekennen van de minimaregelingen.

Zet in op preventie onder doelgroepen die vaker minima zijn dan anderen: eenoudergezinnen en inwoners van Oosterwijk/Zuidbroek/Hofland en Poelenburg en Oosterzij.

Onderzoek de behoeften van langdurige minima en zet in op maximale participatie in de samenleving als werkaanvaarding voor de doelgroep niet meer mogelijk is.

Doel: Gezond en weerbaar

- Het bereik van de minimaregelingen kan worden verhoogd;
- Gemiddeld maken minima van twee tot drie regelingen gebruik terwijl het aanbod van de gemeente breder is;
- De dienstverlening en communicatie rondom geldzorgen en schulden kan worden verbeterd;
- De samenwerking tussen de gemeente en ketenpartners kan worden verbeterd. Ketenpartners en de gemeente verschillen qua mening over de samenwerking;
- Er liggen tevens kansen voor de samenwerking tussen ketenpartners onderling.

De gemeente heeft zichzelf als doel gesteld om het bereik van de regelingen te verhogen en om de samenwerking tussen professionals onderling te stimuleren. Het bereik van de individuele inkomensvoorziening, collectieve zorgverzekering het Kindpakket ligt onder het landelijke gemiddelde in vergelijkbare gemeenten. Bovendien is gebleken dat inwoners gemiddeld van twee tot drie regelingen gebruikmaken terwijl de gemeente een breed aanbod heeft. De gemeente Heemskerk zet (pro)actief in op het verbeteren van informatievoorziening en communicatie en heeft daar (ook voor volgend jaar) budget voor gereserveerd. Dit zou het bereik van de regelingen kunnen vergroten. Er spelen echter ook andere factoren een rol bij het wel of niet vragen van ondersteuning; het gaat immers niet alleen om het feit of inwoners op de hoogte zijn van regelingen maar vooral ook of zij uiteindelijk de stap zetten om hulp te vragen. Ketenpartners benoemen dat er veel schaamte heerst; inwoners voelen een grote drempel om hulp te vragen en hun problematiek toe te lichten. Ketenpartners proberen zo schaamtesensitief mogelijk te werken, maar signaleren ook een toename in de complexiteit van de problematiek.

Verder komt vanuit de behoeftepeiling naar voren dat respondenten de dienstverlening van en de communicatie met de schuldhulpverleners niet altijd als positief of voldoende beschouwen. Het is meestal duidelijk wat zij kunnen verwachten van het traject, maar een substantiële groep voelt zich niet altijd gehoord, begrepen of serieus genomen in hun hulpvraag. Bovendien heeft 30 procent van de respondenten niet de indruk dat er samen met hen naar oplossingen wordt gezocht. Bovendien wil de gemeente stresssensitief te werk gaan, maar ervaren cliënten in veel van de gevallen geen stressvermindering. Hier liggen kansen voor de dienstverlening van de gemeente; zet de behoeften van cliënten centraal en probeer daar waar mogelijk bij aan te sluiten.

De samenwerking met de ketenpartners is niet optimaal en kan verbeterd worden. Een van de adviezen is om periodiek met elkaar om tafel te gaan. Een periodiek overleg zorgt ervoor dat er een onderlinge verbinding is, zowel tussen de ketenpartners en de gemeente als de ketenpartners onderling. Het is van groot belang dat iedereen elkaar kent om elkaars kennis en vaardigheden optimaal te kunnen benutten voor de inwoners. Daarnaast kan een goede samenwerking met ketenpartners ook bijdragen aan het verhogen van de minimaregelingen. Ketenpartners kunnen informatie over de minimaregelingen verspreiden, waardoor het gebruik wordt verhoogd.

Aanbevelingen

Blijf inzetten op de communicatie en informatievoorziening omtrent inkomensondersteunende regelingen en het aanbod aan schuldhulpverlening om de gehele doelgroep te bereiken met de juiste informatie.

Blijf de integrale werkwijze handhaven en daarop inzetten, juist omdat multiproblematiek toeneemt.

Neem als gemeente een faciliterende rol op in de communicatie met en tussen ketenpartners op deze beleidsterreinen. Organiseer bijvoorbeeld periodieke overlegmomenten en neem hierin het voortouw om kennis en vaardigheden breed te delen en van elkaar te leren en elkaar in diensten aan te vullen waar mogelijk.

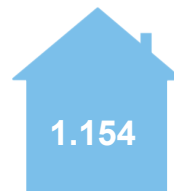
Zet de behoeften van cliënten centraal en probeer waar mogelijk aan te sluiten bij wat zij nodig hebben om stress te verminderen.

MINIMA IN BEELD IN HEEMSKERK

Aantal minimahuishoudens

6,4%

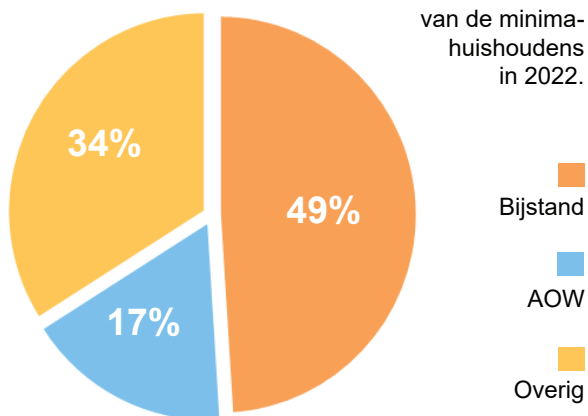
van de huishoudens hebben een inkomen tot 110% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), dit zijn **1.154** huishoudens.

2022

Inkomensbron

Inkomensbronnen van de minima-huishoudens in 2022.

Bijstand

Aantal minimahuishoudens met een bijstandsuitkering in 2022.

Minimakinderen

11%

van alle kinderen tot 18 jaar groeit op in een huishouden met een inkomen tot 110% Wsm, dit zijn **743** kinderen.

2022

743

Langdurige minima

73% van alle minima heeft al drie jaar of langer een minimuminkomen.

Wijken

15%

van alle huishoudens in **Poelenburg en Oosterzij** heeft een inkomen tot 110% Wsm. Dit aandeel is hoger dan gemiddeld in de gemeente.

Eenoudergezinnen

25%

van de eenoudergezinnen (op huishoudniveau) heeft een inkomen tot 110% Wsm. Kinderen in een eenoudergezin groeien bijna vier keer zo vaak op in een minima-huishouden als kinderen in een twee-oudergezin.

Huishoudens tot 27 jaar

11%

van alle huishoudens in de leeftijdscategorie tot 27 jaar heeft een inkomen tot 110% Wsm.

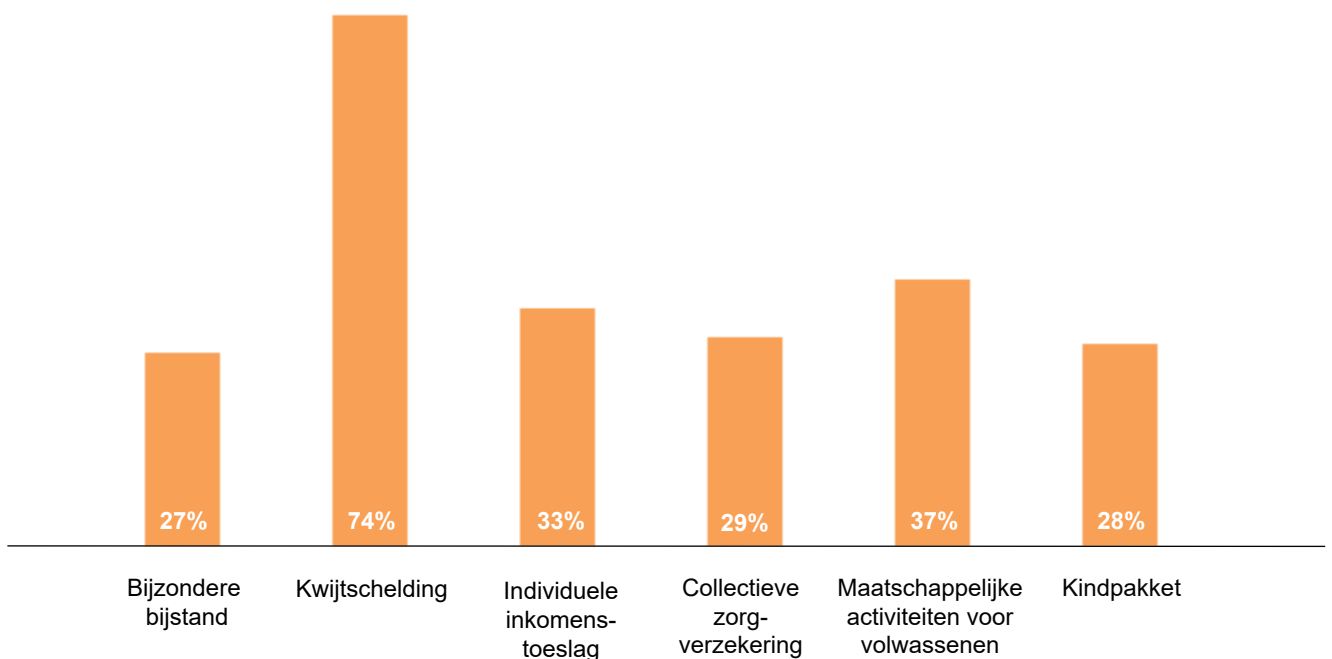
Minimaproblematiek

4%

van alle minimahuishoudens maakt gebruik van de schuldhulpverlening. Dit aandeel ligt lager dan de gemiddelde overlap van 10 procent die we bij andere gemeenten zien.

Minimaregelingen

2022

1. Minimahuishoudens in de gemeente Heemskerk

De gemeente Heemskerk hanteert voor de meeste regelingen van het minimabeleid een inkomensgrens van 110 procent van het Wettelijk sociaal minimum⁴. In dit hoofdstuk beschrijven we de kenmerken van deze doelgroep⁵.

De cijfers van de totale doelgroep die in beeld is bij de gemeente Heemskerk zijn een onderschatting van de daadwerkelijke totale doelgroep die in beeld is. Met het ontbreken van het registratiebestand voor de gemeentelijke kwijtschelding, wordt een deel van de minimahuishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm gemist. De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is namelijk de enige regeling bij de gemeente Heemskerk met een inkomensgrens van 100 procent Wsm. Het ontbreken van deze huishoudens zorgt ook voor een onderschatting van de totale omvang van de huishoudens met een inkomen tot 110 en 130 procent Wsm. Het is van belang dat dit in het achterhoofd wordt meegenomen, bij het doornemen van dit hoofdstuk.

1.1. Minimahuishoudens in beeld

In dit hoofdstuk bespreken we de minimahuishoudens die in beeld zijn en maken we een schatting van de totale doelgroep minima. We geven een aantal kenmerken weer en vergelijken deze kenmerken met die van alle huishoudens in de gemeente Heemskerk. In de bijlage staan de kenmerken van alle huishoudens in de gemeente.

1.1.1. De gemeente heeft naar schatting 90 procent van de doelgroep in beeld

De Armoedemonitor brengt de minimahuishoudens in kaart op basis van bestanden van diverse registraties waarin minima voorkomen. Minima die in geen enkele registratie voorkomen, en die dus van geen enkele regeling of voorziening voor inwoners met een laag inkomen gebruikmaken, ontbreken daardoor in de Armoedemonitor. De gemeente heeft deze minima zelf ook niet in beeld (ze maken immers nergens gebruik van).

Met behulp van de KWIZ-Armoede Index hebben wij een schatting gemaakt van de *totale* minimapopulatie in de gemeente. Deze Index is gebaseerd op ervaringscijfers van KWIZ, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en gemeentelijke gebruikscijfers.

Naar schatting hebben 1.200 huishoudens in de gemeente Heemskerk een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 1.311 huishoudens een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 7,3 procent van alle huishoudens in de gemeente. Gemiddeld heeft 6 à 7 procent van alle huishoudens in gemeenten van vergelijkbare grootte (maximaal 50.000 inwoners) een inkomen tot 110 procent Wsm. In de gemeente Heemskerk ligt dat percentage net iets hoger.

De gemeente heeft 1.154 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm in beeld (vanaf paragraaf 1.1.2 gaan we nader op deze groep in), dat is 90 procent van alle (geschatte) minimahuishoudens. Volgens de schatting zijn 129 minimahuishoudens niet in beeld, omdat deze groep van geen enkele regeling gebruik maakt.

Tabel 1.1.1 Schatting aantal minima tot 130 procent Wsm.

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	In beeld in Armoedemonitor	Schatting totaal aantal minima
Tot 100%	757	1.200
Tot 110%	1.154	1.311
Tot 130%	1.275	1.895

⁴ De Collectieve zorgverzekering is met een inkomensgrens van 130 procent Wsm de enige regeling met een hogere inkomensgrens dan 110 procent Wsm.

⁵ In dit hoofdstuk worden de kenmerken van huishoudens tot 110 procent Wsm weergegeven. In bijlage 5 worden de kenmerken van huishoudens tot 100 procent Wsm gegeven.

Tabel 1.1.2 *Inkomensbron minima, inkomen tot 110% Wsm*

Inkomensbron	1 juli 2022	
	Aantal	%
Participatiewet	638	49%
AOW	229	17%
Ander inkomen	444	34%
WW-uitkering	64	5%
Arbeidsongeschiktheid	100	8%
Inkomen uit arbeid	130	10%
ZZP	150	11%
Totaal	1.311	100%

We gaan nu verder in op de groep minima die de gemeente in beeld heeft; 1.154 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm.

1.1.2. 6,4 procent van alle huishoudens is een minimahuishouden

Op 1 juli 2022 hebben 1.154 huishoudens in de gemeente een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 6,4 procent van alle huishoudens. Hiervan hebben 757 een inkomen tot 100 procent Wsm.

Ruim de helft van de minimahuishoudens (55 procent) ontvangt een uitkering vanuit de Participatiewet. Het inkomen van 3 op de 10 huishoudens bestaat uit een overig inkomen, zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering. Verder ontvangt bijna een vijfde van de minimahuishoudens een inkomen uit de AOW. Deze verdeling wijkt iets af van de verdeling die we bij andere gemeenten zien. In andere gemeenten ligt het aandeel huishoudens met een uitkering vanuit de Participatiewet tussen de 40 en 45 procent en het aandeel huishoudens met een AOW-uitkering tussen de 20 en 25 procent. In de gemeente Heemskerk zijn er relatief iets meer huishoudens met een bijstandsuitkering en iets minder huishoudens met een AOW-uitkering of een overig inkomen.

Tabel 1.1.3 *Huishoudens naar inkomen in Heemskerk*

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	1 juli 2022	
	Aantal	%
Tot 100%	757	4,2%
Tot 110%	1.154	6,4%
Tot 130%	1.275	7,1%
Overig	16.684	92,9%
Totaal	17.959	100%

Tabel 1.1.4 *Inkomensbron minima, inkomen tot 110 procent Wsm.*

Inkomensbron	1 juli 2022	
	Aantal	%
Participatiewet	638	55%
AOW	196	17%
Ander inkomen	320	28%
Totaal	1.154	100%

1.1.3. Eenoudergezinnen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond zijn vaker dan gemiddeld minima

Het grootste deel (576 huishoudens; 50 procent) van de 1.154 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm is alleenstaand. Daarnaast bestaat bijna 40 procent uit huishoudens met kinderen: 20 procent vormt een tweepersonnel gezin en 18 procent een eenoudergezin. Het aandeel minimahuishoudens met thuiswonende kinderen ligt hoger dan het gemiddeld aandeel dat we bij andere gemeenten zien (gemiddeld 25 tot 30 procent). De helft van de minimahuishoudens tussen de 45 en 66 jaar. Bijna 30 procent van de minimahuishoudens is tussen de 27 en 45 jaar. Ten slotte woont een groot aandeel van de minimahuishoudens in Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland (32 procent) en Poelenburg en Oosterzij (32 procent).

Sommige huishoudens zijn vaker dan gemiddeld minima: van alle eenoudergezinnen (582 eenoudergezinnen) in de gemeente heeft 25 procent (148 eenoudergezinnen) een inkomen tot 110 procent Wsm. Onder alleenstaanden is dat 9 procent. Tenslotte is in de wijk Poelenburg en Oosterzij het aandeel minima hoger dan in andere wijken: 15 procent van alle huishoudens die in deze wijk wonen hebben een minimuminkomen en in Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland is dit 12 procent.

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat de verdeling naar diverse kenmerken. We vergelijken de minimapopulatie met alle huishoudens in de gemeente om zo per kenmerk het aandeel minima te kunnen weergeven (in de kolom 'Aandeel minima t.o.v. alle huish.').

Tabel 1.1.5 Kenmerken minima, inkomen tot 110 procent Wsm.

Categorie	1 juli 2022		Aandeel minima t.o.v. alle huish.
	Aantal	%	
Huishoudtype			
Alleenstaand	576	50%	9%
Eenoudergezin	148	13%	25%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	203	18%	3%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	227	20%	7%
Totaal	1.154	100%	6%
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	41	4%	11%
27 tot 45 jaar	324	28%	8%
45 tot AOW-leeftijd	593	51%	8%
AOW-leeftijd	196	17%	3%
Totaal	1.154	100%	6%
Wijken⁶			
Broekpolder	59	5%	4%
Assumburg	83	7%	4%
Noordbroek en de Trompet	79	7%	3%
Hoogdorp en Waterakkers	34	3%	2%
Heemskerk - Dorp	37	3%	3%
Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland	369	32%	12%
Commandeurs en Marquette & Heemskerduin en Noorddorp ⁷	49	4%	5%
Kerkbeek	76	7%	5%
Poelenburg en Oosterzij	368	32%	15%
Totaal	1.154	100%	6%

* leeswijzer: van de 1.154 minimahuishoudens is 50 procent (576 huishoudens) alleenstaand. Afgezet tegen alle alleenstaande huishoudens in de gemeente laat de laatste kolom zien dat 9 procent daarvan een minimuminkomen heeft. Onder eenoudergezinnen is dat 25 procent.

1.2. Langdurige minima

In deze paragraaf bespreken we huishoudens met een langdurig inkomen tot 110 procent Wsm. We geven een aantal kenmerken weer en vergelijken deze kenmerken met die alle huishoudens in de gemeente Heemskerk.

1.2.1. Driekwart van alle minimahuishoudens is langdurig minima

In 2021 behoorden 838 minimahuishoudens (73 procent) tot de langdurige minima (tabel 1.2.1). Dit zijn minima die drie jaar of langer zijn aangewezen op een inkomen tot 110 procent Wsm. Het aandeel

⁶ De wijken 'Oostelijk Heemskerk' en 'Onbekend' zijn weggeschreven naar de wijk van de grootste omvang: Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland. De reden hiervoor is dat deze wijken een omvang van minder dan 10 huishoudens hadden. Om de privacy van inwoners te bewaken, worden deze niet apart weergegeven.

⁷ Deze categorieën zijn samengevoegd om de privacy van huishoudens te bewaren.

langdurige minima van 73 procent ligt in lijn met andere gemeenten; ongeveer 70 procent. Er is relatief weinig nieuwe instroom in de minimapopulatie, namelijk 5 procent (60 huishoudens). Tegelijkertijd komen de huishoudens die tot de minimadoelgroep behoren, vaak moeilijk uit de situatie waardoor ze langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen.

De populatie langdurige minima bestaat voor twee derde uit huishoudens met een bijstandsuitkering en 54 procent is alleenstaand. Ruim de helft (53 procent) van de groep langdurige minima is tussen de 45 en 66 jaar.

AOW-gerechtigden en alleenstaanden zijn vaker dan gemiddeld aangewezen op een minimuminkomen. Van alle alleenstaanden in de gemeente Heemskerk met een inkomen tot 110 procent Wsm (576 huishoudens; tabel 1.1.4) is 78 procent (453 huishoudens) al 3 jaar of langer afhankelijk van een minimuminkomen. Huishoudens met een andersoortig inkomen, huishoudens jonger dan 45 jaar en meerpersoonshuishoudens met kinderen zijn gemiddeld juist het minst vaak langdurig op een minimuminkomen aangewezen.

Er is relatief weinig nieuwe instroom in de minimapopulatie: 5 procent in 2021. Toch vormen nieuwe minima een groep die aan te moedigen is tot werkaanvaarding. Hier liggen dus kansen voor de gemeente. De groep nieuwe minima heeft andere kenmerken dan de groep langdurige minima. Zo gaat het vaker om een jongere leeftijdsgroep (tot 27 jaar), huishoudens met kinderen en huishoudens met een overig inkomen zoals loon uit arbeid.

Tabel 1.2.1 Kenmerken langdurige minima, inkomen tot 110 procent Wsm.

Categorie	1 juli 2022		Aandeel langdurige minima t.o.v. alle minima
	Aantal	%	
Duur op minimuminkomen			
Tot en met 1 jaar	60	5%	
1 tot en met 3 jaar	256	22%	
3 jaar en langer	838	73%	
Totaal	1.154	100%	
Langdurige minima			
Inkomensbron			
Participatiewet	516	62%	81%
AOW	178	21%	91%
Ander inkomen	144	17%	45%
Totaal	838	100%	73%
Huishoudtype			
Alleenstaand	452	54%	78%
Eenoudergezin	104	12%	70%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	144	17%	71%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	138	17%	61%
Totaal	838	100%	73%
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	16	2%	39%
27 tot 45 jaar	198	24%	61%
45 tot AOW-leeftijd	446	53%	75%
AOW-leeftijd	178	21%	91%
Totaal	838	100%	73%

* leeswijzer: van de 838 huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft 62 procent (516 huishoudens) een bijstandsuitkering. Afgezet tegen alle huishoudens met een bijstandsuitkering laat de laatste kolom zien dat 81 procent daarvan al drie jaar of langer een minimuminkomen heeft. Onder huishoudens met een AOW-uitkering is dat 91 procent. En onder alle alleenstaanden met een minimuminkomen (452 huishoudens) is 54 procent al drie jaar of langer afhankelijk van een minimuminkomen.

1.3. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan kinderen in de leeftijd tot 18 jaar die opgroeien in huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm. In hoofdstuk 1.1 is een schatting gegeven van alle minimahuishoudens in de gemeente (op basis van de KWIZ Armoede Index). In dit hoofdstuk beginnen we met een schatting van alle kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden. Vervolgens gaan we in op de kenmerken van de minimakinderen die de gemeente (op basis van de bestandskoppeling in de Armoedemonitor) daadwerkelijk in beeld heeft. In de bijlage staan de kenmerken van alle kinderen.

1.3.1. De gemeente heeft 82 procent van de minimakinderen in beeld

Naar schatting groeien 790 kinderen tot 18 jaar in de gemeente Heemskerk op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 910 kinderen in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 12,9 procent van alle kinderen in de gemeente Heemskerk en dat ligt hoger dan het gemiddelde aandeel minimakinderen van 8 à 9 procent in gemeenten met maximaal 50.000 inwoners.

De gemeente Heemskerk heeft 743 minimakinderen tot 18 jaar uit huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm in beeld, dat is 82 procent van alle (geschatte) minimakinderen. Er zijn 167 minimakinderen niet in beeld, omdat deze groep van geen enkele regeling gebruik maakt. De groep minimakinderen die de gemeente niet in beeld heeft is groter dan de groep minimahuishoudens die niet in beeld zijn.

Tabel 1.3.1 Schatting aantal minimakinderen tot 130 procent Wsm.

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	In beeld in Armoedemonitor	Schatting totaal aantal minima
Tot 100%	504	790
Tot 110%	743	910
Tot 130%	773	1.300

Vanaf paragraaf 1.3.2 gaan we in op de 743 minimakinderen die de gemeente in beeld heeft.

1.3.2. Eén op de tien kinderen groeit op in een minimahuishouden in Heemskerk

Het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm bedraagt op 1 juli 2022 743 kinderen; het gaat om 10,7 procent van alle kinderen in de gemeente Heemskerk.

Het gros van de minimakinderen groeit op in een huishouden met inkomen uit de Participatiewet (66 procent). Verder groeien 3 op de 10 minimakinderen op in een huishouden met een overig inkomen, zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering.

Tabel 1.3.2 Aantal kinderen in (minima)huishoudens

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	1 juli 2022	
	Aantal	%
Tot 100%	504	7,3%
Tot 110%	743	10,7%
Tot 130%	773	11,1%
Overig	6.174	88,9%
Totaal	6.947	100%

Tabel 1.3.3 Inkomensbron kinderen in minimahuishoudens, inkomen tot 110 procent Wsm.

Inkomensbron	1 juli 2022	
	Aantal	%
Participatiewet	490	66%
AOW	16	2%
Ander inkomen	237	32%
Totaal	743	100%

1.3.3. Kinderen in een eenoudergezin groeien vaker op in armoede

De meeste minimakinderen (64 procent) wonen in een gezin met twee volwassenen. Naar wijk vinden we de meeste minimakinderen in de wijk Poelenburg en Oosterzij en de wijk Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland; van alle 743 minimakinderen woont ruim een derde in Poelenburg en Oosterzij (278 kinderen; 37 procent), ook woont ruim een derde in Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland (268 kinderen; 36 procent).

Sommige kinderen hebben meer kans om in armoede op te groeien dan andere kinderen. Kinderen in eenoudergezinnen groeien bijna vier keer zo vaak op in een minimumhuishouden als kinderen in een huishouden met twee ouders; 29 procent van alle kinderen in een eenoudergezin groeit op in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. Van alle kinderen die opgroeien in een gezin met twee ouders is dat 8 procent.

Ten slotte groeien kinderen die wonen in wijk Poelenburg en Oosterzij of de wijk Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland vaker op in een minimahuishouden dan kinderen in andere woongebieden. Waar gemiddeld in de gemeente 11 procent van alle kinderen in een minimahuishouden woont, is dat in Poelenburg en Oosterzij 27 procent van alle kinderen en in Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland 27 procent. Kortom; ruim één op de vier kinderen die opgroeit in een van deze wijkindelingen, groeit op in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm.

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat een aantal kenmerken van kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. We vergelijken de minimakinderen met alle kinderen in de gemeente om zo per kenmerk het aandeel minimakinderen te kunnen weergeven (in de kolom 'Aandeel minimakinderen t.o.v. alle kinderen').

Tabel 1.3.4 Kenmerken minimakinderen, inkomen tot 110 procent Wsm

Categorie	1 juli 2022		Aandeel minima t.o.v. alle kinderen
	Aantal	%	
Huishoudtype			
Eenoudergezin	268	36%	29%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	475	64%	8%
Totaal	743	100%	11%
Leeftijdscategorie			
Tot 4 jaar	118	16%	8%
4 tot 12 jaar	354	48%	12%
12 tot 18 jaar	271	37%	11%
Totaal	743	100%	11%
Wijken			
Broekpolder	46	6%	4%
Assumburg	31	4%	4%
Noordbroek en de Trompet	26	4%	3%
Hoogdorp en Waterakkers	21	3%	3%
Heemskerk - Dorp	17	2%	10%
Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland	268	36%	27%
Commandeurs en Marquette & Heemskerkerduin en Noorddorp ⁸	14	2%	4%
Kerkbeek	42	6%	9%
Poelenburg en Oosterzij	278	37%	27%
Totaal	743	100	11%

⁸ Deze categorieën zijn samengevoegd om de privacy van huishoudens te bewaren.

1.4. Schuldhulpverlening

In dit hoofdstuk bespreken we minimahuishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm die gebruik maken van de schuldhulpverlening in de gemeente Heemskerk. We geven van deze doelgroep een aantal kenmerken weer.

1.4.1. Een ruime meerderheid van alle schuldhulpverleningsgebruikers komt uit een minimahuishouden

Schuldhulpverlening (SHV) is bedoeld voor inwoners die zelf hun problematische schulden niet meer kunnen oplossen. Het belangrijkste onderdeel van schuldhulpverlening betreft een minnelijke schuldregeling. Wanneer een minnelijk traject niet mogelijk is kan een aanvraag worden gedaan voor toelating tot de WSNP (het wettelijk traject).

In de analyseperiode hebben 68 huishoudens gebruikgemaakt van de schuldhulpverlening, dit is 0,4 procent van alle huishoudens in de gemeente Heemskerk. Van deze 68 huishoudens, heeft het merendeel (43 huishoudens) ook een inkomen tot 110 procent Wsm.

Wanneer de 43 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de schuldhulpverlening en een minimuminkomen hebben, worden afgezet tegen de totale minimadoelgroep, dan is dit 3,7 procent van alle minimahuishoudens. Dit aandeel ligt lager dan de gemiddelde overlap van 10 procent dat we bij andere gemeenten zien.

Tabel 1.4.1 Inkomensverdeling SHV-gebruikers

SHV	2022		Aandeel SHV t.o.v. alle huishoudens
	Aantal	%	
Tot 110% Wsm	43	63%	3,7%
Overige huishoudens	25	37%	0,1%
Totaal	68	100%	0,4%

De helft van de minimahuishoudens met schuldhulpverlening krijgt een uitkering vanuit de Participatiewet, bij de andere helft bestaat het inkomen uit bijvoorbeeld een WW-uitkering, AOW of inkomen uit arbeid. De verdeling van de andere kenmerken is grotendeels in gelijke mate verdeeld bij minimahuishoudens die gebruik maken van de schuldhulpverlening. Zo is het aandeel van gezinnen met kinderen 47 procent. Huishoudtypen zonder kinderen zijn in 53 procent van de gevallen betrokken bij de schuldhulpverlening. Ook is ongeveer helft van de minimahuishoudens met schuldhulpverlening tot 45 jaar en de andere helft is ouder dan 45 jaar.

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat de verdeling naar diverse kenmerken.

Tabel 1.4.2 Kenmerken minimahuishoudens tot 110 procent Wsm met SHV

Categorie	2022	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	22	51%
AOW en overig inkomen ⁹	22	49%
Totaal	43	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	12	28%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	11	26%
Eenoudergezin en meerpersoonshuishouden met kinderen ¹⁰	20	47%
Totaal	43	100%
Leeftijdscategorie ¹¹		
Tot 45 jaar	22	51%
Vanaf 45 jaar	21	49%
Totaal	43	100%

⁹ Deze categorieën zijn samengevoegd om de privacy van huishoudens te bewaren.

¹⁰ Deze categorieën zijn samengevoegd om de privacy van huishoudens te bewaren.

¹¹ De leeftijdsgroepen zijn uitgesplitst in twee categorieën in plaats van vier categorieën omdat de omvang van de leeftijdsgroepen anders kleiner dan 5 personen zou worden. Om de privacy van inwoners te bewaken, worden deze leeftijdsgroepen samengevoegd.

2. Minimaregelingen

In dit hoofdstuk geven we het gebruik en bereik weer van de verschillende minimaregelingen. Het gebruik is gemeten over de periode 1 juli 2021 tot 1 juli 2022. Het bereik is het gebruik van de regeling afgezet tegen de *totale* doelgroep (dus inclusief de minima die de gemeente niet in beeld heeft).

Coronacrisis

In dit onderzoek kijken we naar het gebruik van de verschillende regelingen in de periode 1 juli 2021 en 1 juli 2022. De coronacrisis, die vanaf 2020 speelde en in 2021 nog zeker aanwezig was, heeft invloed gehad op het dagelijks leven. De maatregelen hadden (onder andere) tot gevolg dat sportieve en culturele activiteiten niet door konden gaan en dat scholen meerdere keren zijn gesloten. Dit kan invloed hebben gehad op het gebruik van de regelingen.

2.1. Gebruik en bereik minimaregelingen

- De bijzondere bijstand kent een bereik van 27 procent onder de doelgroep. Het gaat hier om 358 huishoudens die in de analyseperiode gebruik hebben gemaakt van de bijzondere bijstand. Het bereik ligt net iets boven het gemiddelde bereik dat we bij andere gemeenten zien; namelijk 20 tot 25 procent;
- In de analyseperiode hebben 892 huishoudens¹² gebruik gemaakt van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Een bereik van 74 procent ligt in lijn met het gemiddelde van 70 à 75 procent bij vergelijkbare gemeenten;
- Het gebruik van de individuele inkomenstoelage is in de analyseperiode 249 huishoudens. Het bereik is 33 procent. In andere gemeenten zien we een gemiddeld bereik van ongeveer 50 procent;
- Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is 541 huishoudens¹³. Het bereik is 29 procent in de analyseperiode. Het bereik van de collectieve zorgverzekering ligt lager dan het landelijk gemiddelde van 35 à 40 procent;
- In de analyseperiode maakten 487 volwassenen gebruik van de regeling voor Maatschappelijke activiteiten voor volwassenen. Het bereik van de regeling is 37 procent. Het bereik ligt in lijn met het gemiddelde bereik van 35 à 40 procent van een participatieregeling voor volwassenen;
- Het Kindpakket wordt door 117 huishoudens gebruikt. Het pakket heeft daarmee een bereik van 28 procent. Het bereik ligt onder het gemiddelde bereik van een participatieregeling voor kinderen van 45 à 50 procent;
- In de analyseperiode is de energietoelage gebruikt door 1.329 huishoudens. De doelgroep van deze regeling is anders dan voor de rest van het minimabeleid. De doelgroep voor de energietoelage bestaat uit huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm, waarbij er geen rekening wordt gehouden met de hoogte van het vermogen. Om deze reden kan er geen bereik worden weergegeven van deze regeling;
- De individuele studietoelage ondersteunt studenten die om medische redenen niet in staat zijn om hun inkomen met een bijbaan aan te vullen. In de analyseperiode hebben 3 huishoudens gebruikgemaakt van deze regeling. De doelgroep voor deze regeling is niet vast te stellen, en daarmee het bereik ook niet.

---

¹² Er is geen registratiebestand van de kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen aangeleverd. Het aantal gebruikers van deze regeling komt afkomstig van de gemeente. Van deze regeling kunnen we geen kenmerken van de gebruikers weergeven.

¹³ In totaal maken 714 inwoners gebruik van de collectieve zorgverzekering. Deze verzekerden wonen in 541 minimahuishoudens.

Tabel 2.1.1 Gebruik en bereik regelingen 1 juli 2021 tot 1 juli 2022

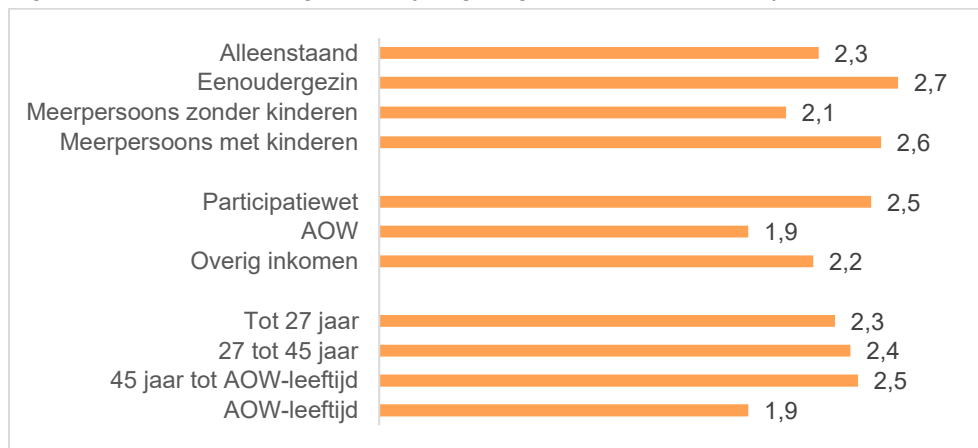
Regeling	1 juli 2021 tot 1 juli 2022
Bijzondere bijstand	
Doelgroep	1.311
Gebruik	358
Bereik	27%
Kwijtschelding Gemeentelijke belastingen	
Doelgroep	1.200
Gebruik	892
Bereik	74%
Individuele inkomenstoelage	
Doelgroep	736
Gebruik	246
Bereik	33%
Collectieve zorgverzekering	
Doelgroep	1.895
Gebruik	541
Bereik	29%
Maatschappelijke activiteiten voor volwassenen	
Doelgroep	1.311
Gebruik	487
Bereik	37%
Kindpakket	
Doelgroep	420
Gebruik	117
Bereik	28%
Energietoelage	
Doelgroep	N.t.b.
Gebruik	1.329
Bereik	N.t.b.
Individuele studietoelage	
Doelgroep	N.t.b.
Gebruik	3
Bereik	N.t.b.

Cumulatief gebruik regelingen volwassenen

Minimahuishoudens kunnen in totaal van vijf regelingen voor volwassenen gebruikmaken: bijzondere bijstand, individuele inkomenstoelage, collectieve zorgverzekering, maatschappelijke activiteiten voor volwassenen en de energietoelage¹⁴. Gemiddeld maken minima gebruik van 2,3 van de vijf regelingen. Gezinnen met kinderen en bijstandsgerechtigden maken gemiddeld gezien van meer regelingen gebruik, zoals in onderstaande figuur te zien is. Inwoners met een AOW-gerechtigde leeftijd maken gemiddeld gezien minder gebruik van meer regelingen.

¹⁴ De individuele studietoelage is niet meegenomen in het cumulatief gebruik, omdat een beperkte groep recht heeft op de regeling. De kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen is niet meegenomen, omdat informatie hierover ontbreekt.

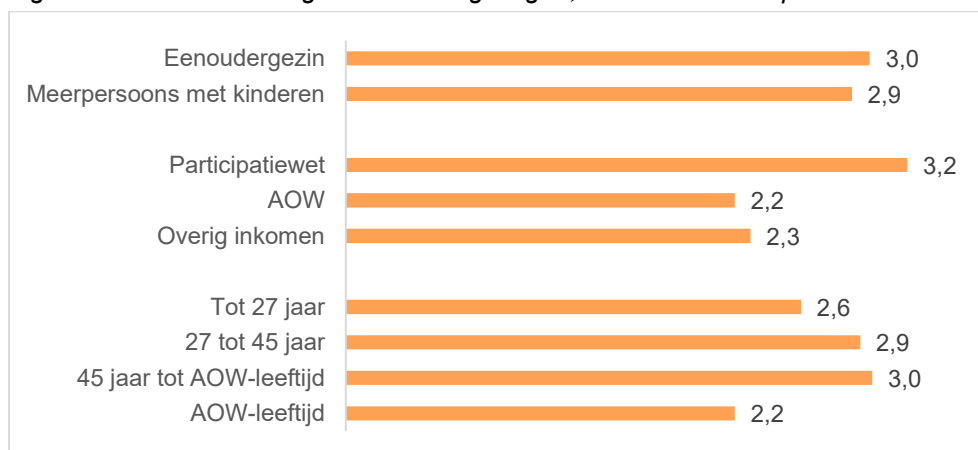
Figuur 2.1.1. Gemiddeld gebruik vijf regelingen, inkomen tot 110 procent Wsm

Cumulatief gebruik alle regelingen

De gemeente kent 8 miniregelingen (inclusief de individuele studietoeslag en de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen die hieronder buiten beschouwing wordt gelaten). Naast de vijf regelingen waar iedereen (mits ze voldoen aan de inkomensnormen) gebruik van kan maken, is er één regeling voor kinderen: het Kindpakket. Gemiddeld maken minima van 2,9 van deze zes regelingen gebruik. Bijstandsgerechtigden maken gemiddeld gezien van meer regelingen gebruik.

Figuur 2.1.2. Gemiddeld gebruik zes regelingen, inkomen tot 110 procent Wsm

2.2. Kenmerken gebruikers per regeling

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Huishoudens kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing, waterschapsbelasting en rioolheffing in de gemeente Heemskerk. De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen op of rond het voor dat huishoudtype geldende sociale minimum. Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen geldt een inkomensgrens van 100 procent Wsm. In de analyseperiode hebben 892 huishoudens kwijtschelding toegekend gekregen¹⁵.

Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Heemskerk is erop gericht om mensen met een inkomen tot 110 procent Wsm, die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. Tussen 1 juli 2021 en 1 juli 2022 hebben 358 huishoudens een verstrekking vanuit de bijzondere bijstand gekregen;

- Huishoudens met een overig inkomen maken het vaakst gebruik van de bijzondere bijstand, op de tweede plek staan bijstandsgerechtigden. AOW-gerechtigden doen dat het minst vaak;

¹⁵ Het is niet mogelijk om kenmerken weer te geven van de gebruikers van de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, aangezien er geen registratiebestand van de kwijtschelding ter beschikking was in dit onderzoek.

- Eenoudergezinnen met kinderen maken het vaakst aanspraak op de bijzondere bijstand, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen het minst vaak.

Individuele inkomensvoetsteun

De individuele inkomensvoetsteun is bedoeld als inkomensondersteuning voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen. In de gemeente Heemskerk behoort iedereen tussen de 21 jaar en pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot 110 procent Wsm, tot de doelgroep. Verder geldt als voorwaarde voor toekenning dat er in de afgelopen drie jaar geen mogelijkheden waren voor inkomensverbetering. Er hebben 246 huishoudens gebruikgemaakt van de individuele inkomensvoetsteun:

- Bijstandsgerechtigden maken vaker gebruik van de individuele inkomensvoetsteun dan huishoudens met een overig inkomen;
- Meerpersoonshuishoudens maken vaker gebruik van de individuele inkomensvoetsteun dan alleenstaanden.

Collectieve zorgverzekering

De gemeente biedt minima de mogelijkheid om deel te nemen aan de collectieve aanvullende zorgverzekering van Zorg en Zekerheid of van het Zilveren Kruis. Ze krijgen korting op de premie en profiteren van extra vergoedingen voor zorgkosten. Bij de verzekeraar Zorg en Zekerheid kunnen deelnemers kiezen tussen de pakketten AV Gemeente Basis, AV Gemeente Standaard en AV Gemeente Top. Bij het Zilveren Kruis kiezen inwoners tussen de volgende pakketten: Optimaal Aanvullend 1, Optimaal Aanvullend 2 en Optimaal Aanvullend 3. Om deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering mag het huishoudinkomen niet hoger zijn dan 130 procent Wsm. In de analyseperiode hebben in totaal 541 huishoudens¹⁶ gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering in de gemeente Heemskerk:

- AOW-gerechtigden maken het vaakst gebruik van de collectieve zorgverzekering: de helft van alle AOW-gerechtigde minimahuishoudens maakt hiervan gebruik. Huishoudens met een overig inkomen zoals loon uit arbeid of een WW-uitkering maken juist het minst vaak gebruik van een dergelijke zorgverzekering;
- Tweeoudergezinnen met kinderen maken vaker gebruik van de collectieve zorgverzekering dan andere huishoudtypen.

Maatschappelijke activiteiten voor volwassenen

De regeling maatschappelijke activiteiten voor volwassenen vergoedt activiteiten omtrent maatschappelijke participatie en wordt verstrekt tot een inkomensgrens van 110 procent Wsm. De maximale vergoeding bedraagt € 241 voor een alleenstaande volwassene per jaar en € 301 voor een alleenstaande ouder of echtpaar per jaar. Tussen 1 juli 2021 en 1 juli 2022 hebben 487 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling voor maatschappelijke activiteiten voor volwassenen in de gemeente Heemskerk.

- Bijstandsgerechtigden maken het vaakst gebruik van de regeling voor maatschappelijke activiteiten voor volwassenen;
- Huishoudens met kinderen maken vaker gebruik van de regeling maatschappelijke activiteiten voor volwassenen dan huishoudens zonder kinderen.

Kindpakket

Het Kindpakket voor kinderen ondersteunt jongeren tussen 4 en 18 jaar in hun maatschappelijke participatie. Kinderen van 4 tot 12 jaar oud kunnen maximaal € 355 per jaar ontvangen voor maatschappelijke participatie, kinderen van 12 tot 18 jaar maximaal € 559 per jaar. De vergoeding wordt verstrekt voor sportieve, culturele en recreatieve activiteiten tot een inkomensgrens van 110 procent Wsm. In de analyseperiode hebben 117 huishoudens gebruik gemaakt van het Kindpakket.

- Gemiddeld maken kinderen in bijstandsgerechtigde huishoudens vaker gebruik van het Kindpakket dan huishoudens met een andersoortig inkomen;
- Kinderen uit een eenoudergezinnen maken iets vaker gebruik van het Kindpakket dan kinderen uit een tweeoudergezinnen.

---

¹⁶ In totaal maken 714 inwoners gebruik van de collectieve zorgverzekering. Deze verzekerden wonen gezamenlijk in 541 huishoudens.

Energietoeslag

Huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm kunnen gebruik maken van de energietoeslag. Dit is een eenmalig toeslag van € 1.300 ter compensatie van de stijgende energieprijzen. 1.329 huishoudens hebben in 2022 gebruikgemaakt van deze regeling. De doelgroep is niet in beeld, de kenmerken van de gebruikers van deze regeling zijn daarom niet weer te geven¹⁷.

Studietoeslag

Studenten met een arbeidshandicap die niet in staat zijn tot het verdienen van het Wettelijk minimumloon (WML), maar wel mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie kunnen een aanvraag indienen voor een studietoeslag. De doelgroep bestaat uit studenten van 18 jaar of ouder, met een arbeidsbeperking. Door deze regeling kunnen zij de studie en arbeidsparticipatie combineren. De doelgroep is niet vast te stellen omdat het onbekend is hoeveel studenten een arbeidshandicap hebben. In 2021 hebben 3 studenten gebruikgemaakt van de Studietoeslag¹⁸.

---

¹⁷ Voor dit onderzoek brengen wij de doelgroep in kaart van huishoudens met een laag inkomen, waarbij het vermogen binnen de vermogensgrenzen van de Participatiewetgeving valt. Voor de energietoeslag geldt alleen een inkomensvoorwaarde tot 120 procent Wsm. Er wordt niet naar de hoogte van het vermogen gekeken.

¹⁸ Om de privacy te borgen geven we geen kenmerken van de gebruikers weer.

3. Huidige situatie

In dit hoofdstuk staat het huidige beleid (visie, doelstellingen en opzet) van het sociaal domein en specifiek de minimaregelingen en de schuldhulpverlening van de gemeente Heemskerk beschreven. De gemeente Heemskerk heeft het beleidsplan “Naast elkaar, met elkaar, voor elkaar” opgesteld als breed kader voor het gehele sociale domein. Dat is de context waarin de inkomensondersteunende regelingen en schuldhulpverlening functioneren. Dit beleidsdocument dient daarom als ‘kapstok’ voor deze beleidsanalyse.

3.1. Beleid sociaal domein 2020-2023

De gemeente Heemskerk speelt een belangrijke rol in het bestrijden van armoede. Met het huidige beleidsplan sociaal domein 2020-2023 ‘Naast elkaar, met elkaar, voor elkaar’ beoogt de gemeente Heemskerk alle inwoners te laten meedoen en hun kansen en mogelijkheden volop te benutten.

3.1.1. Visie en uitgangspunten

Centraal in de visie op het minimabeleid van de gemeente Heemskerk staat dat alle inwoners van de gemeente mee kunnen doen. Ze benutten hun kansen en mogelijkheden zoveel mogelijk. De gemeente vindt dat de inwoners hiervoor zelf verantwoordelijk zijn, maar de gemeente ondersteunt hen waar nodig.

De gemeente Heemskerk heeft een aantal uitgangspunten opgesteld om de armoede in de gemeente te bestrijden:

- De inwoner staat centraal;
- Preventie en vroegsignalering versterken;
- Hulp wordt tijdig, passend en dichtbij ingezet;
- Integrale aanpak;
- Van rechtmatigheid naar doelmatigheid;
- Positieve grondhouding;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Meer grip.

Eén van de uitgangspunten van de gemeente Heemskerk is integraal werken. De gemeente wil als een inwoner met een hulpvraag bij de gemeente komt, er verder wordt gekeken dan de betreffende hulpvraag en uitzoeken of er nog meer speelt. Zijn er eventuele andere hulp- en/of ondersteuningsvragen? Door het uitgangspunt van integraal werken, is er één integraal beleidsplan. Dit is een beleidsplan sociaal domein breed, hieronder vallen ook het minimabeleid en schuldhulpverleningsbeleid.

Daarnaast is in 2019 een onderzoek uitgevoerd en daar is de notitie “Kansen voor een effectief armoedebeleid” uit voort gevloeid. Deze nota, met een aantal verbeterpunten, vormt ook een basis voor het Sociaal domein. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar mogelijke versimpelingen omtrent het armoedebeleid en de bijzondere bijstand, en de mogelijkheden om meer bijstand in natura te verstrekken. Dit zijn verbeterpunten die gedurende de huidige beleidsperiode op het gebied van minimabeleid en schuldhulpverleningsbeleid worden nagestreefd.

3.1.2. Doelstellingen en acties

De gemeente Heemskerk heeft ontwikkellijnen opgesteld, op basis van de opgestelde uitgangspunten. De doelstellingen, bijbehorende acties en prestatie-indicatoren worden hieronder weergegeven. Middels een enquête zullen de prestatie-indicatoren worden uitgevraagd bij de inwoners van de gemeente Heemskerk.

Doelstelling 1: Meedoen

De gemeente streeft naar een samenleving waarin iedereen meetelt, meedoet en zelfredzaam is. De gemeente moedigt alle inwoners aan om hun kansen, talenten en mogelijkheden volop te benutten en ondersteunt hen waar nodig. Er is in de gemeente Heemskerk een groot aanbod van vrij toegankelijke activiteiten en ondersteuning.

Ontwikkellijn 1: Iedereen doet mee

De ambitie van de gemeente is dat alle inwoners kansen krijgen om mee te doen, waarbij niemand wordt uitgesloten. Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen in de maatschappij. De nadruk ligt op de sociale cohesie in buurten en het terugdringen van sociale uitsluiting.

De gemeente werkt hier al aan door bijvoorbeeld het faciliteren van een welzijnsaanbod binnen de gemeente, het faciliteren van een goede aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven via het Werkgeversservicepunt en het faciliteren van scholing, arbeidsmarkttoeleiding en integratie van statushouders.

Tijdens de beleidsperiode 2020 – 2023 staat een aantal aandachtspunten op het programma.

Voorgenomen acties:

Dit doel wordt bereikt door investering in de aansluiting tussen welzijn en zorg, evenals de aansluiting tussen onderwijs, bedrijfsleven en zorg. Daarnaast wordt er ingezet op vroegsignalering en wil de gemeente voorkomen dat jongeren thuis komen te zitten zonder werk of opleiding. Verder wordt er aandacht besteed om mensen met een handicap niet uit te sluiten, onder andere door openbare ruimtes en gebouwen beter toegankelijk maken voor mensen met een handicap.

Ontwikkellijn 2: Integrale toegang

In de IJmondiale Transformatieagenda¹⁹ is de wens opgenomen om de toegang tot het sociaal domein integraal vorm te geven. De gemeente wil door middel van een goed functionerende toegang een verschuiving realiseren van specialistische hulp naar laagdrempelige ondersteuning en preventie. Op die manier blijft de zorg betaalbaar. De gemeente streeft er daarnaast naar duidelijkheid voor de inwoners waar ze terecht kunnen voor informatie. De inwoners worden zo goed en snel mogelijk geholpen, met zo min mogelijk doorverwijzingen.

De gemeente heeft al verschillende actiepunten aangepakt. Zo worden inwoners al ondersteunend bij het zoeken naar oplossingen voor problemen rondom participatie in de samenleving en de gemeente voert de toegang tot Wmo-voorzieningen, Participatiewet en schuldhulpverlening zelf uit.

Voorgenomen acties:

Tijdens de huidige beleidsperiode wil de gemeente ervoor zorgen dat de gemeentelijke toegang verder wordt doorontwikkeld en er komt een betere verbinding tussen de gemeentelijke toegangstaken met het preventieve veld. Tot slot streeft de gemeente er naar om de toegang tot de voorzieningen zo laagdrempelig mogelijk te maken.

Doelstelling 2: Omzien naar elkaar

De gemeente streeft naar een gemeente waarin inwoners willen bijdragen aan een betrokken samenleving en waarin mensen elkaar kennen en op elkaar terug kunnen vallen. De inwoners van de gemeente Heemskerk worden aangemoedigd en ondersteund in de zorg voor elkaar en in de leefbaarheid van hun omgeving.

Ontwikkellijn 3: Leefbare buurten

Deze ontwikkellijn valt in mindere mate in de scope van het onderzoek. Vandaar dat deze ontwikkellijn niet verder is uitgewerkt.

Ontwikkellijn 4: Ondersteuning op maat

De gemeentelijke ambitie is om er voor te zorgen dat iedereen de ondersteuning krijgt die hij nodig heeft. De gemeente levert maatwerk, waardoor alle inwoners de juiste hulp op het juiste moment krijgen. Middels deze hulp kunnen inwoners hun zelfredzaamheid en participatie in de samenleving vergroten. Daarnaast is het belangrijk een goede verbinding te realiseren tussen de verschillende domeinen.

De gemeente verstrekt momenteel passende ondersteuning aan wie dat nodig heeft in het kader van de Participatiewet, Jeugdwet, Wmo, schuldhulpverlening en het gemeentelijke armoedebeleid. Er is ondersteuning naar betaald werk en inwoners met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt worden gestimuleerd om vrijwilligerswerk te verrichten.

---

¹⁹ Een samenwerking met andere gemeenten in de IJmond en in sommige gevallen een samenwerking met gemeenten in Zuid-Kennemerland.

Voorgenomen acties:

Tijdens de huidige beleidsperiode wordt er ingezet op het verbeteren van nazorg, het verbeteren van de aansluiting tussen de 18- en 18+ regelingen (in de overgang van jongeren die volwassen worden en het verbeteren van de aansluiting tussen praktijkonderwijs en de arbeidsmarkt. Daarnaast wordt ingezet op het optimaliseren van het bereik onder de minimadoelgroep en wordt het beleid verder doorontwikkeld.

Ontwikkellijn 5: Sociale veiligheid

Deze ontwikkellijn valt in mindere mate in de scope van het onderzoek. Vandaar dat deze ontwikkellijn niet verder is uitgewerkt.

Doelstelling 3: Zo thuis mogelijk wonen

De gemeente streeft naar een samenleving waarin inwoners in de gemeente Heemskerk zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen.

Ontwikkellijn 6: Een thuis voor kwetsbare doelgroepen

Deze ontwikkellijn valt in mindere mate in de scope van het onderzoek. Vandaar dat deze ontwikkellijn niet verder is uitgewerkt.

Doelstelling 4: Gezond en weerbaar

De gemeente streeft naar een samenleving waarin inwoners gezond kunnen opgroeien en met zelfvertrouwen in het leven kunnen staan. De gemeente wil inwoners aanmoedigen en ondersteunen om actief en gezond te blijven.

Ontwikkellijn 7: Actieve inwoners

Naast de ambitie van de gemeente dat iedereen mee kan doen (ontwikkellijn 1), wil de gemeente ook bereiken dat inwoners zich actief opstellen voor de Heemkerkse samenleving. Dat kan door deel te nemen aan sociale activiteiten, maar ook door zich in te zetten als vrijwilliger. De gemeente streeft ernaar dat inwoners zelfredzaam zijn en actief deelnemen aan de samenleving en dat inwoners zichzelf blijven ontwikkelen. Daarnaast wil de gemeente bereiken dat inwoners (ook) digitaal zelfredzaam zijn en dat meer inwoners sporten en bewegen.

De gemeente stimuleert momenteel inwoners om deel te nemen aan sport, cultuur en maatschappelijke activiteiten en faciliteren verschillende organisaties om diverse activiteiten aan te kunnen bieden. Daarnaast biedt de gemeente ondersteuning voor inwoners die onvoldoende digitaal vaardig zijn en is er financiële ondersteuning voor inwoners met een laag inkomen om deel te nemen aan activiteiten.

Voorgenomen acties:

Gedurende de huidige beleidsperiode zet de gemeente zich verder in op het gebruik van de regelingen te stimuleren. Daarnaast wil de gemeente een gezonde levensstijl stimuleren, onder andere door een sportieve omgeving te creëren waarbij sport, natuur en cultuur ingezet worden.

Ontwikkellijn 8: (Positieve) gezondheid

De gemeente streeft er naar dat inwoners een gezonde levensstijl hebben en ondanks (chronische) ziekte of handicap toch mee kunnen doen. Jongeren moeten gezond op kunnen groeien en inwoners hebben voldoende betekenisvolle sociale contacten en zijn zo fit en vitaal mogelijk.

De gemeente werkt hier al aan doordat ze een gezonde levensstijl bevorderen en verschillende cursussen en trainingen (in samenwerking met andere organisaties) aanbieden om de weerbaarheid van kinderen te vergroten. Daarnaast worden er verschillende regelingen en voorzieningen aangeboden om inwoners te ondersteunen zodat ze mee kunnen doen in de samenleving.

Voorgenomen acties:

De gemeente wil inwoners stimuleren en motiveren om te denken in mogelijkheden en niet in beperkingen. De groep die geniet van sportieve en/of culturele activiteiten wil de gemeente vergroten en de gemeente zet zich in om een verbinding te maken tussen de verschillende zorgvragen op het gebied van ongezond gewicht. Daarnaast gaat de gemeente ouderen beter voorbereiden op het ouder worden en voorkomen dat ouderen zich eenzaam voelen.

Ontwikkellijn 9: Gehoord worden

Eén van de uitgangspunten van de gemeente is dat de inwoner centraal staat. Dit betekent dat de inwoner zich gehoord moet voelen. Inwoners worden betrokken bij en hebben zeggenschap over de mogelijke oplossingen voor hun ondersteuningsvraag. De gemeente wil met inwoners praten, hen ondersteunen en betrekken bij de beleidsvorming.

De gemeente werkt hier al aan door inwoners uit te nodigen iemand (bijvoorbeeld een naaste) mee te nemen bij het doen van een melding of aanvraag. Daarnaast biedt de gemeente kosteloze cliëntondersteuning aan en de gemeente biedt inwoners keuzevrijheid in het aanbod van voorzieningen.

Voorgenomen acties:

Gedurende deze beleidsperiode wil de gemeente nog meer bekendheid geven aan de mogelijkheden van cliëntondersteuning en de inzet van ervaringsdeskundigheid stimuleren. De communicatie wordt ingezet op B1 niveau en de (kwetsbare) inwoners worden meer betrokken bij het sociaal domein. Tot slot wil de gemeente een betere samenwerking tussen professionals onderling stimuleren, zodat inwoners niet steeds hetzelfde verhaal aan verschillende personen hoeven te vertellen.

3.1.3. Sturing en verantwoording

Het huidige beleidsplan loopt van 2020 tot en met 2023 en heeft dus een looptijd van vier jaar. Aan het einde van deze beleidsperiode wordt het beleid geëvalueerd. Echter, gedurende deze beleidsperiode wordt de voortgang tussentijds gemonitord. Dit wordt gedaan aan de hand van prestatie-indicatoren. Per ontwikkellijn (zie paragraaf 1.1.2) zijn er prestatie-indicatoren opgenomen. Dit wordt aan de hand van een enquête onder inwoners gemeten. Daarnaast wordt jaarlijks een rapportage opgesteld met de belangrijkste kengetallen binnen het sociaal domein. Deze resultaten kunnen aanleiding geven om tussentijds voorstellen te doen voor beleidsaanpassingen.

3.1.4. Financiering

Voor de huidige beleidsperiode zijn er budgetten vastgesteld. Deze budgetten zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2020 – 2024. In de uitvoeringsagenda is tevens een bezuinigingstaakstelling opgenomen voor het brede sociale domein waardoor passend beleid vormen een uitdaging zal zijn.

3.2. Minimaregelingen

De eerdere paragrafen in deze beleidsanalyse hebben inzicht gegeven in de doelstellingen en voorgenomen acties die de gemeente Heemskerk voor het brede sociaal domein nastreeft. Het sociaal domein brede beleidsplan vormt tevens een kader voor de inkomensondersteunende maatregelen.

3.2.1. Huidige aanbod minimaregelingen

De gemeente Heemskerk biedt een pakket aan inkomensondersteunende maatregelen aan voor inwoners met een minimuminkomen tot 110 procent Wsm. De collectieve zorgverzekering geldt dat inwoners hier tot een inkomen van 130 procent Wsm aanspraak op mogen maken. In het document "Beleidsregels minimaregelingen en bijzondere bijstand gemeente Heemskerk 2021" zijn alle geldende voorwaarden per regeling vastgelegd. In onderstaande tabel staat een overzicht van het huidige aanbod aan minimaregelingen.

Tabel 3.2.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Heemskerk

Regeling	Inkomensgrens
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	100% Wsm
Collectieve zorgverzekering	130% Wsm
Individuele inkomensvoet	Drie jaar of langer 110% Wsm
Maatschappelijke activiteiten voor volwassenen	110% Wsm
Kindpakket	110% Wsm
Eenmalige energietoeslag	120% Wsm
Bijzondere bijstand	110% Wsm + draagkrachtberekening
Studietoeslag	Specifieke doelgroep

Toelichting minimaregelingen

Het huidige aanbod aan minimaregelingen ondersteunt een brede doelgroep. Met de wettelijke regelingen (kwijschelding van gemeentelijke belastingen en individuele inkomensvoet) worden inwoners die (langdurig) op het bijstandsniveau leven ondersteund. Daarnaast investeert de gemeente Heemskerk in de participatie van zowel volwassenen als kinderen door regelingen aan te bieden die gericht zijn op sportieve, culturele en recreatieve activiteiten. Kinderen kunnen van deze regelingen tevens een laptop en fiets aanschaffen. De gemeente Heemskerk beschrijft dat ze het van belang vindt om deze regelingen aan te bieden om de sociale contacten van inwoners te bevorderen. Ook voor inwoners met een zorgvraag is financiële ondersteuning mogelijk voor de eventuele extra kosten die zij maken. Zo is er binnen de collectieve zorgverzekering keuze tussen verschillende pakketten bij Zilveren Kruis (Optimaal Aanvullend 1, 2 of 3) en Zorg en Zekerheid (AV Gemeente Basis, AV Gemeente Standaard en AV Gemeente Top) waarbij in sommige pakketten tevens de mogelijkheid bestaat om het eigen risico mee te verzekeren. De gemeente wil de vergoeding van medische kosten zo laagdrempelig mogelijk maken. Sommige gemeenten kiezen ervoor om inwoners met een chronische ziekte of handicap aanvullend te ondersteunen met een tegemoetkoming. Dat doet de gemeente Heemskerk op dit moment niet²⁰.

In algemene zin valt op dat de gemeente een breed scala aan doelgroepen ondersteunt, maar dat zij niet een heel ruimhartig beleid heeft wat betreft de inkomensgrenzen. Een inkomensgrens van 110 procent Wsm is relatief behouden gezien de huidige prijsstijgingen van het levensonderhoud.

3.2.2. Informatie en communicatie

Om het bereik van de regelingen te bevorderen is goede communicatie en informatievoorziening essentieel. Aan de hand van de verbeterpunten in de nota "Kansen voor een effectief armoedebeleid" is er een campagne opgestart. Dit is de campagne "Iedereen doet mee". Hiervoor is de gemeentelijke website bijvoorbeeld aangepast. Er wordt gebruikgemaakt van meerdere iconen om de tekst meer beeldend te krijgen. Daarnaast is er een filmpje op de website geplaatst die het minimabeleid verduidelijkt. Tot slot is er een folder ontwikkeld die eenvoudig verspreid kan worden. De schriftelijke (digitale) communicatie verloopt zoveel mogelijk op B1 niveau. Op deze manier probeert de gemeente Heemskerk zoveel mogelijk inwoners te bereiken.

Daarnaast is er ook een actieprogramma 'Tel mee met Taal' opgericht om laaggeletterdheid te bestrijden en lezen te bevorderen. Verder bespreekt het Coalitieakkoord dat met het Serviceplein een grote en belangrijke stap is gezet om de dienstverlening aan de inwoners te optimaliseren. Ook wordt er ruimte gegeven aan particuliere initiatieven van de inwoners en wordt gekeken naar de mogelijkheden om deze te kunnen uitvoeren. Om alle inwoners te kunnen helpen, wordt zowel digitaal als telefonisch en aan het loket hulp geboden.

3.3. Schuldhulpverlening 2022-2026

Schuldhulpverlening is een wettelijke taak van de gemeente om uit te voeren. Het sociaal domein brede beleidsplan vormt tevens een kader voor het schuldhulpverleningsbeleid.

3.3.1. Visie en uitgangspunten

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening regelt dat inwoners met financiële problemen bij de gemeente terecht kunnen voor hulp en binnen vastgestelde termijnen en duidelijkheid krijgen over wat er gaat gebeuren. Effectieve schuldhulpverlening draagt bij aan de bestrijding van armoede en geeft inwoners mogelijkheden om deel te nemen aan het sociale en maatschappelijk leven.

Schulden mogen geen (of zo weinig mogelijk) belemmering vormen voor de inwoners van de gemeente Heemskerk om te participeren in de samenleving. Aan alle inwoners met problematische schulden biedt de gemeente de mogelijkheid van begeleiding om de schuldsituatie op te lossen of beheersbaar te maken. Daarnaast zet de gemeente in op schuldpreventie en communicatie met als doel inwoners bekend te maken met, en de weg naar de juiste hulpverlening als zij financiële problemen hebben of als die dreigen te ontstaan. De gemeente voert de regie op het proces. De eigen verantwoordelijkheid van de inwoner en het duurzaam vergroten van de zelfredzaamheid van de inwoner staan daarbij centraal.

---

²⁰ De gemeente Heemskerk heeft eerder wel een inkomensregeling voor chronisch zieken aangeboden, maar deze is een aantal jaar geleden afgeschaft wegens bezuinigingen.

Hierbij staan de volgende onderwerpen en uitgangspunten centraal:

- *Integrale aanpak*: Er is niet alleen oog voor de financiële problemen. De omstandigheden die hebben geleid tot de financiële omstandigheden spelen een grote rol. Om de financiële problematiek duurzaam te kunnen oplossen, moet de oorzaak duidelijk zijn. Onder een integrale aanpak vallen ook schuldpreventie en nazorg;
- *Maatwerk of vraaggerichte dienstverlening*: Welke vorm van hulp nodig is en wie daarbij betrokken worden, is afhankelijk van de situatie van de inwoner en de oorzaak van de problemen. De inzet van schuldhulpverlening is dus maatwerk. De gemeente stemt samen met de ketenpartners af welke vorm van hulp- en dienstverlening noodzakelijk is;
- *Preventie*: Het voorkomen van schulden is een van de doelstellingen van de gemeente. De gemeente wil voorkomen dat inwoners in de financiële problemen raken, waardoor schuldhulpverlening nodig is. Preventie levert een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van sociale uitsluiting. Een onderdeel van preventie is vroegsignalering;
- *Recidive*: In geval van recidive onderzoekt de gemeente waarom het eerste traject niet gelukt is en waarom de inwoner voor een tweede keer schuldhulpverlening nodig heeft;
- *Doelgroep*: Inwoners met problematische schulden behoren tot de doelgroep. Voor preventie ligt de nadruk op kwetsbare inwoners met schulden die problematisch dreigen te worden;
- *Specifieke aandacht voor gezinnen met kinderen*: Gezinnen met minderjarige kinderen vormen een speciale doelgroep binnen de schuldhulpverlening. Er wordt gekeken hoe dit gezin snel en zo goed mogelijk geholpen kan worden om verergering van de (schulden)situatie te voorkomen;
- *Eigen verantwoordelijkheid*: Inwoners moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen in het traject.

3.3.2. Doelstellingen

De gemeente Heemskerk vindt het belangrijk om te investeren in preventie. Vroegtijdig signaleren en het inzetten van preventieve ondersteuning kan ervoor zorgen dat problematiek wordt voorkomen of bestaande problematiek niet erger wordt. Op de lange termijn leiden preventieve interventies tot een lager beroep op professionele ondersteuning. Daarnaast zorgt het voor een positieve invloed op het welzijn van inwoners.

Jongeren leren bewust om te gaan met geld

De gemeente Heemskerk wil zoveel mogelijk voorkomen dat mensen in de schulden raken, mede omdat dit tot spanningen in de thuissituatie kan leiden. De gemeente wil dit voorkomen door jongeren te leren bewust met geld om te gaan. Dat wil ze doen door methodes toe te passen die elders in Nederland gebruikt worden.

In de uitwerking van de motie 'Heemskerkpas' en onderzoeken coalitieakkoord 'Zichtbaar beter' (2019), valt te lezen dat de gemeente jongeren een financiële educatie wil bieden middels MoneyWays. Dit is een programma dat op een laagdrempelige en taboedoorbrekende manier voorlichting geeft, wat gegeven wordt/gaat worden op middelbare scholen. Ook is er een one-pager opgesteld met relevante websites en informatie om jongeren bewust te maken van de beschikbare regelingen.

'Out of the box' denken voor oplossingen

Om schulden zo snel mogelijk weg te werken is de gemeente bereid 'out of the box' te denken. Om naast de schulden zo snel mogelijk weg te werken ook een terugval te voorkomen, wil ze kijken naar de meest praktische en efficiënte oplossingen, waarbij veel ruimte voor maatwerk is.

3.3.3. Samenwerking

De gemeente is regievoerder en doet dit door ervoor te zorgen dat zij de juiste partners bij elkaar brengt en aan elkaar verbindt. Ook zorgt de gemeente ervoor dat de kwaliteit en het resultaat van de hulpverlening worden geborgd en bewaakt. Het Serviceplein heeft een grote rol bij de toegang voor schuldhulpverlening en de preventie van schulden. Daarnaast zijn er meerdere maatschappelijke partners actief die inwoners willen helpen om schulden te voorkomen of om een helpende hand te bieden als dat nodig is. Deze ketenpartners van schuldhulpverlening werken nauw samen.

4. Uitvoering van het beleid

In dit hoofdstuk wordt de uitvoering van het huidige beleid beschreven. Er hebben tweegroepsgesprekken plaatsgevonden met interne medewerkers en ketenpartners van de gemeente Heemskerk die betrokken zijn bij het minimabeleid en de schuldhulpverlening. Dit hoofdstuk bespreekt de resultaten van het groepsgesprekken omtrent de uitvoering hiervan.

4.1. Introductie betrokkenen

De volgende medewerkers van de gemeente Heemskerk hebben hun medewerking verleend aan dit onderzoek in de vorm van een groepsgesprek:

- Wethouder
- Beleidsadviseur
- Medewerker Schuldhulpverlening
- Klantmanager Serviceplein

De volgende ketenpartners hebben deelgenomen aan het groepsgesprek:

- Humanitas
- Zuidweg & Partners
- SchuldHulpMaatje IJmond
- MET Heemskerk

4.2. Doelgroep en kenmerken

De doelgroep voor het minimabeleid en de schuldhulpverlening bestaat uit de inwoners met een uitkering vanuit de Participatiewet, met een schuldenproblematiek en inwoners zonder uitkering met een inkomen/vermogen op of rond het bestaansminimum.

Medewerkers signaleren dat de doelgroep met inkomens- en of schuldenproblematiek te maken heeft met schaamte. Zij ervaren een (soms grote) drempel om bij de gemeente te vertellen over hun geldzorgen. De gemeente Heemskerk is relatief klein, waardoor veel mensen elkaar (her)kennen. Dit maakt het lastiger om hulp te vragen. Bovendien is het Serviceplein in het zicht, waardoor inwoners mogelijk niet het gevoel hebben dat ze anoniem zijn of niet herkend worden. Ketenpartners zien wat betreft schaamte verschil in de doelgroepen; sommige doelgroepen vragen sneller om hulp dan anderen. Inwoners met langdurige schulden en inkomensproblematiek als gevolg van de coronaperiode kloppen eerder bij de gemeente aan dan andere inwoners. Ketenpartners vermoeden dat dit komt door een betere bekendheid van de corona specifieke regelingen en een andere soort hulpvraag (eerder een behoefte aan een betaalregeling dan aan schuldhulpverlening). Ketenpartners proberen hun dienstverlening zo schaamtesensitief mogelijk in te steken. Organisatie MET Heemskerk schetst hoe inwoners hen vragen om zo anoniem mogelijk op een huisbezoek te komen of om op een andere plek af te spreken. Bij SchuldHulpMaatje merken ze tevens dat jongeren die thuiswonend zijn, niet bij hun thuis willen afspreken.

4.3. Ontwikkelingen in de aantallen en complexiteit van hulpvragen

De complexiteit van de hulpvragen neemt toe, ondanks dat hulpvragen ook de afgelopen jaren al complex waren. De consultants signaleren met name een toename van multiproblematiek. Zo speelt bijvoorbeeld steeds vaker relatieproblematiek of verslavingsproblematiek als inwoners geldzorgen hebben. Consultants zien tevens de invloed van de huidige banenmarkt. Er zijn relatief veel mensen die zichzelf kunnen redden, doordat zij (meer) werken. Aan de andere kant kunnen de inwoners die niet zelfredzaam zijn, niet zelfstandig (meer) werk krijgen.

Daarnaast merken consultants op dat meer jongeren zich melden met geldzorgen. Er worden verschillende mogelijke oorzaken genoemd, zoals financiële problematiek door online gamen of omdat het (nog) niet is gelukt om werk te vinden.

In beide groepsgesprekken komt naar voren dat er langzaam geluiden te horen zijn van problemen als gevolg van de sterk gestegen energieprijzen. Er is een toename in de aanvragen voor het minimabeleid, bijvoorbeeld voor de bijzonder bijstand. Tegelijkertijd blijft de verwachte stijging van het

aantal huishoudens met problemen vooralsnog uit. Ketenpartners geven als mogelijk verklaring dat de inwoners wellicht (nog) niet weten dat ze voor ondersteuning bij hen terecht kunnen. Een interne medewerker merkt op dat de problemen onder inwoners misschien in werkelijkheid nog meevallen. Er wordt namelijk contact onderhouden tussen de gemeente en wooncorporaties en energiebedrijven. Wanneer er bijvoorbeeld betalingsachterstanden zijn bij deze instanties, dan worden deze gemeld bij de gemeente. Aangezien de meldingen hierover beperkt zijn, kan het aannemelijk zijn dat de problemen relatief gezien meevallen. Hierop wordt gereageerd dat inwoners het vragen van ondersteuning bij de gemeente vaak nog kunnen uitstellen, door te bezuinigen op bijvoorbeeld boodschappen in plaats van op huur- of energiekosten. Hierdoor blijven inwoners langer onder de radar van de gemeente. Wanneer inwoners zich dan zelf niet melden, komen zij namelijk niet in beeld bij de gemeente.

4.4. Beleidsvisie

De interne medewerkers lichten toe hoe zij in hun werkwijze de speerpunten van hun beleidsvisie nastreven.

- **We signaleren problematiek zo vroeg mogelijk**
De gemeente probeert het aanvragen van regelingen laagdrempelig te maken. Zo kan via de website een hulpvraag worden gemeld zonder DigID en zijn inwoners welkom op het Serviceplein. De gemeente ontvangt signalen van vaste lastencrediteuren betalingsachterstanden van inwoners en de gemeente doet aan de hand hiervan een hulpaanbod;
- **We zetten hulp tijdig, passend en zo dichtbij mogelijk in**
De gemeente werkt samen met MET Heemskerk, Woon op Maat, Humanitas en andere organisaties. Bij de schuldhulpverlening is er maatwerk: mensen kunnen zich altijd bij hun melden en er zal worden gekeken naar oplossingen;
- **We kiezen voor een integrale aanpak**
De gemeente kijkt en vraagt breed, dit is ook de instelling van Team Intake. De gemeente stelt het plan van aanpak op in samenspraak met de inwoner. Lokale organisaties kunnen hier een rol in spelen. Daarnaast vinden er vanuit de schuldhulpverlening overleggen plaats met ketenpartners;
- **Inwoners mogen geen last hebben van schotten tussen wetten**
De gemeente werkt integraal en zoekt de samenwerking op met ketenpartners zodat inwoners een eenduidig geholpen worden. Vanuit de schuldhulpverlening wordt vaak maatwerk toegepast;
- **We willen meer (financiële) grip**
De gemeente wil doormiddel van vroegsignalering en voorlichting realiseren dat inwoners zich eerder melden bij de gemeente;
- **Jongeren leren bewust om te gaan met geld**
Jongeren die 18 jaar worden, ontvangen een brief en de folder 'Bijna 18' van het NIBUD met informatie van de gemeente over (wijzigingen in) geldzaken. In samenwerking met MoneyWays wordt er voorlichting gegeven in geldzaken.

Aanvullend geven interne medewerkers aan dat er voorheen meer middels een repressieve werkwijze werd omgegaan met de regels; deze werden strak gehandhaafd. Hier heeft een kentering opgetreden: inwoners worden sneller ondersteund wanneer zij een hulpvraag hebben. De ervaring leert dat de problemen meestal erger worden wanneer er niet eerder wordt ingegrepen.

Verder wordt er een kritische opmerking geplaatst bij de integrale aanpak. Wanneer er veel integraal wordt gewerkt kan dit zorgen voor een complexe organisatie. Het is de vraag of inwoners hiermee echt integraal worden geholpen of dat zij intern te vaak doorverwezen worden.

Totstandkoming beleid

Het beleid wordt vastgesteld aan de hand van verschillende bronnen. Dit zijn bijvoorbeeld wetgeving vanuit het Rijk, landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen (zoals hoge energieprijzen, inflatie en hoge kosten van levensonderhoud), ervaring uit de uitvoering/praktijk en conclusies van onderzoeken of evaluaties.

4.5. Aanbod aan minimaregelingen

De interne medewerkers benoemen dat het huidige aanbod aan minimaregelingen en schuldhulpverleningsmogelijkheden in de meeste gevallen toereikend is.

Bij de schuldhulpverlening wordt het reguliere traject aangeboden en het minimale beleid van de gemeente Heemskerk is vergelijkbaar met gemeentes in de omgeving. Medewerkers spreken een aantal wensen uit. Bijvoorbeeld dat er een Noodfonds voor energiekosten wordt gerealiseerd; de gemeente werkt hier op dit moment al aan. Verder wordt er bij de schuldhulpverlening gekeken of zij zelf iets kunnen betekenen in budgetcoaching, budgetzorg en budgetbeheer. Over de vroegsignalering zijn ze bij de schuldhulpverlening tevreden, maar ook nog zoekende in de uitvoering. De vroegsignalering wordt georganiseerd door de gemeente in samenwerking met MET Heemskerk. Laatstgenoemde ketenpartner heeft door personele krapte de afgelopen anderhalf jaar slechts beperkt hun diensten kunnen verlenen. De gemeente Heemskerk heeft verder een 'niet-thuis kaartje', die wordt achtergelaten door medewerkers van de vroegsignalering bij een inwoner wanneer er niet wordt opengedaan voor een huisbezoek. Dit kaartje wordt goed door inwoners ontvangen, de gemeente merkt dat er veel (positieve) respons komt van inwoners op dit kaartje.

Interne medewerkers zien ook kansen voor het minimale beleid. Zij signaleren behoefte aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur, een vergoeding voor tandartskosten, mogelijk het toepassen van een draagkrachtberekening bij minimaregelingen in plaats van inkomensgrenzen en meer ondersteuning voor inwoners om te starten met werken. De bijzondere bijstand wordt nu al verstrekt met een draagkrachtberekening. Dit wordt gemist bij andere minimaregelingen omdat er naar het vermogen en naar de inkomensgrenzen (met marginale overschrijding van maximaal € 20) moet worden gekeken. Het zou wenselijk zijn als hierin meer ruimte gemaakt kan worden. Verder benoemt een interne medewerker dat er meer ondersteuning kan worden geboden aan inwoners in hun weg richting werk. Een tussenstap als vrijwilligerswerk kan waardevol zijn in het (terug)krijgen van vertrouwen in het eigen functioneren van inwoners. Een veilige basis met een uitkering, houdt de stressfactoren zo laag mogelijk en biedt ruimte voor groei. Dit zal uiteindelijk winst voor de gemeente en de inwoner zijn.

4.6. Hulpverleningsproces en communicatie

De gemeente Heemskerk heeft aan de voorkant van het hulpverleningsproces het Serviceplein. Hier zitten medewerkers van de gemeente, partners zoals het Serviceplein en de schuldhulpverlening voor geldvragen. Team Intake regelt de aanvraag van bijstand en minimaregelingen. Gemeente Heemskerk past alle communicatie richting inwoners aan op B1 niveau. De ervaring van ketenpartners is dat de gemeente met name het intakeproces op zich neemt en grotendeels de ondersteuning uitvoert. Ketenpartners verzorgen een deel van de ondersteuning en voornamelijk de nazorg. De regie over het hele proces ligt bij de gemeente Heemskerk.

Inwoners komen met hun hulpvraag bij ketenpartners terecht via organisaties als GeldFit, maatschappelijk werkers of wijkteams. Bij MET Heemskerk komen inwoners regelmatig langs met vragen, maar dan blijken er grote problemen te spelen.

De ketenpartners zijn niet op de hoogte van de huidige aanvraagprocedure voor minimaregelingen bij de gemeente en zouden hierover graag geïnformeerd willen worden. Ook geven zij aan geen kennis te hebben van de sociale kaart van de gemeente Heemskerk.

4.7. Samenwerking

Interne medewerkers en de ketenpartners hebben verschillende ervaringen over de onderlinge samenwerking.

Interne medewerkers van de gemeente Heemskerk zijn positief en kritisch over de samenwerking met ketenpartners. Er wordt benoemd dat er intensief wordt samengewerkt met ketenpartners en dat de samenwerking prettig verloopt. Ketenpartners zijn enorm waardevol voor de gemeente, omdat zij zien wat er in de wijk speelt. Er vindt samenwerking plaats tussen medewerkers van het Serviceplein en Team Intake, zowel in de vorm van fysieke overleggen als telefonisch. Tegelijkertijd wordt er ook benoemd dat de samenwerking met ketenpartners beter kan. Er is een plan om het komende jaar netwerkbijeenkomsten te realiseren voor alle betrokken organisaties, om contact te kunnen onderhouden. Dit is nodig om met alle betrokkenen dezelfde werkwijze te hanteren. Verder wordt een

concreet idee genoemd waarbij er meer wordt samengewerkt met huisartsen. Hier zouden folders kunnen worden neergelegd en er kunnen spreekuren bij de huisarts worden georganiseerd, waardoor een inwoner anoniem op gesprek kan komen bij een medewerker van de gemeente.

Ketenpartners zien ook verbeterpunten in de samenwerking met de gemeente. Ze beschrijven de samenwerking met de gemeente als moeizaam. Dit ligt voornamelijk in lange wachttijden op reacties en handelingen vanuit de gemeente. Ketenpartners zien twee verklaringen voor de wachttijden: personeelstekort en de relatie met vrijwilligersorganisaties. Verder wordt er genoemd dat de ervaring van ketenpartners is dat er door de gemeente bijna geen maatwerk wordt geleverd. Ook valt het op dat er sinds de overgang van Socius naar MET, minder samenwerking plaatsvindt met deze organisatie.

Ketenpartners spreken wisselend over hun communicatie met andere ketenpartners en betrokken partijen. Het is niet voor iedereen duidelijk hoe de samenwerking binnen de gemeente Heemskerk geregeld is. Voorheen werden er bij intakes meerdere ketenpartners betrokken om gezamenlijk het gesprek in te gaan, dit is nu niet meer zo. Ook zijn er ketenpartners die aangeven zelfstandig contact te leggen met andere partijen. De ketenpartners spreken hun behoefte uit om van elkaars handelen op de hoogte te zijn en meer samen te werken.

5. Cliëntervaringsonderzoek Schuldhelpverlening

In dit hoofdstuk wordt de schuldhelpverlening vanuit de doelgroep²¹) in Heemskerk bekeken. Deze groep inwoners heeft door middel van een vragenlijst hun mening en ervaringen over het schuldhelpverleningsbeleid kenbaar gemaakt. In de vragenlijst staat een aantal thema's centraal, zoals: het zoeken van hulp, aanmelding en intake, huidige hulp, onderdelen van het traject en resultaten van de hulp. Hieronder volgt een samenvatting van de ervaringen en meningen van de respondenten.

5.1. Hulp zoeken

Respondenten weten het vaakst via hun eigen sociale netwerk dat ze hulp kunnen vragen bij de gemeente

In onderstaande figuur wordt zichtbaar dat **een kwart** van de respondenten (25 procent) via familie, vrienden of kennissen wist dat hij voor hulp bij de gemeente Heemskerk terecht kon. Daarnaast wist 17 procent van de respondenten dat hij voor hulp terecht kon bij de gemeente via zijn contactpersoon, consulent of via een medewerker van de gemeente. Bij 'anders, namelijk' hebben respondenten ingevuld dat de Belastingdienst of GGD ze heeft geholpen of dat ze door eerdere ervaringen al op de hoogte waren.

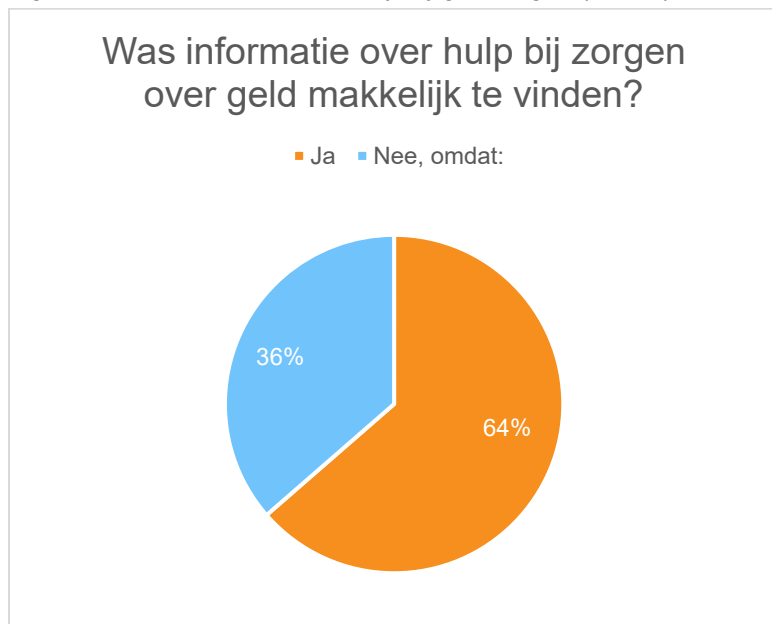
Figuur 5.1.1. Op de hoogte van hulp van de gemeente Heemskerk (n = 12)

Twee op de drie respondenten vindt de hulpmogelijkheden omtrent geldzorgen goed vindbaar
Bijna twee derde van de respondenten (64 procent) vond de hulp over geldzorgen makkelijk te vinden. Respondenten die aangeven dat ze de hulp niet makkelijk vindbaar vonden, konden hiervoor een reden opgeven. **Redenen** die genoemd werden zijn onder andere dat het de mogelijkheden niet duidelijk vermeld worden, dat hulp voor ondernemers niet altijd mogelijk is dan wel lijkt en dat hun situatie te complex is.

²¹ Inwoners die in de periode 2021 – 2022 contact hebben opgenomen met schuldhelpverlening.

Figuur 5.1.2. Informatie over hulp bij geldzorgen (n = 11)

Respondenten vragen dikwijls pas hulp bij meerdere schulden

Ruim twee derde van de respondenten (67 procent) besloot hulp te zoeken toen hij **meerdere schulden** had. Vier op de tien respondenten deden dat toen ze stress kregen over hun geldzaken en een kwart toen zij het overzicht over hun geldzaken verloren. Bij 'anders, namelijk' werd onder andere geantwoord dat respondenten hulp vroegen bij de gemeente toen ze er zelf niet meer uit konden komen, niet meer aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen of toen hun inkomen onder het bestaansminimum terechtkwam.

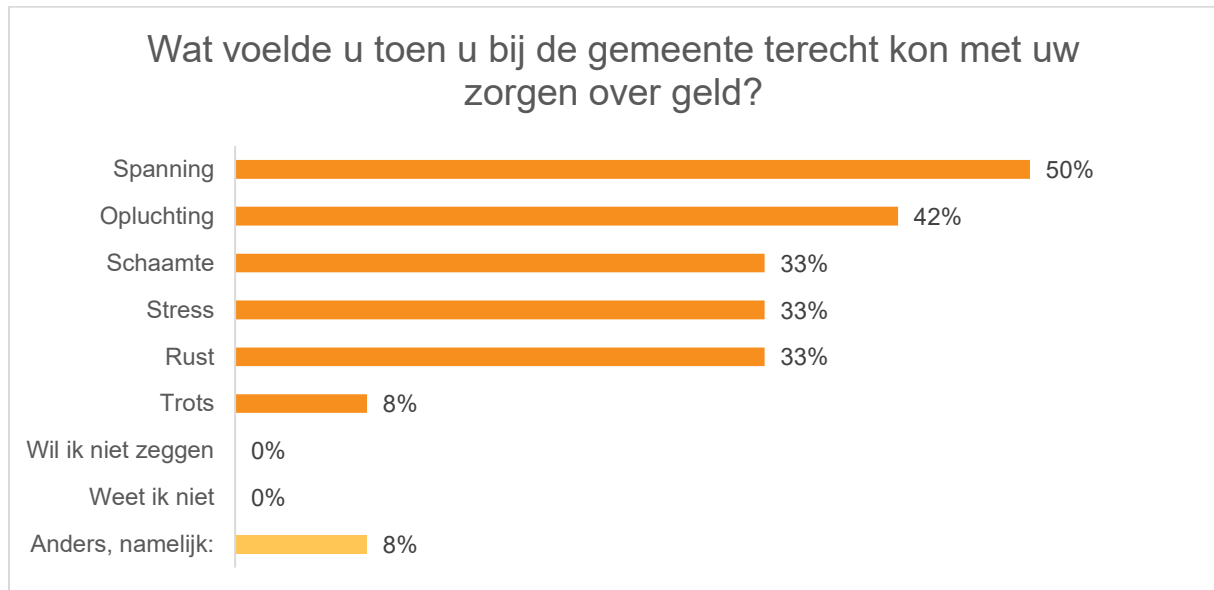
Figuur 5.1.3. Wanneer hulp zoeken bij de gemeente Heemskerk (n = 12)

De spanning overheerst bij respondenten als ze hulp vragen bij hun geldzorgen

De helft van de respondenten (50 procent) voelde **spanning** toen hij bij de gemeente terecht kon met geldzorgen. Ook schaamte en stress (33 procent) werd door respondenten gevoeld. Respondenten benoemen ook positieve emoties na hun hulpvraag, zoals opluchting (42 procent), rust (33 procent) en trots (8 procent). Bij 'anders, namelijk' werd geantwoord dat een respondent geen vertrouwen in het systeem van de schuldhulpverlening voelde door een eerdere ervaring.

Figuur 5.1.4. Gevoel terecht kunnen bij de gemeente (n = 12)

Respondenten geven de voorkeur aan face to face contact als het gaat om geldzaken

De helft van de respondenten (50 procent) heeft het liefst **face to face** contact met de gemeente over zijn geldzaken. Ook telefonisch (42 procent) of e-mailcontact (42 procent) behoren tot de wenselijke contactwijzen als het om geldzaken gaat. Geen van de respondenten heeft graag contact hierover via sociale media of chatten. Bij 'anders, namelijk' noemen respondenten dat ze het liefst met hun contactpersoon spreken over geldzaken.

Figuur 5.1.5. Voorkeur contact met de gemeente (n = 12)

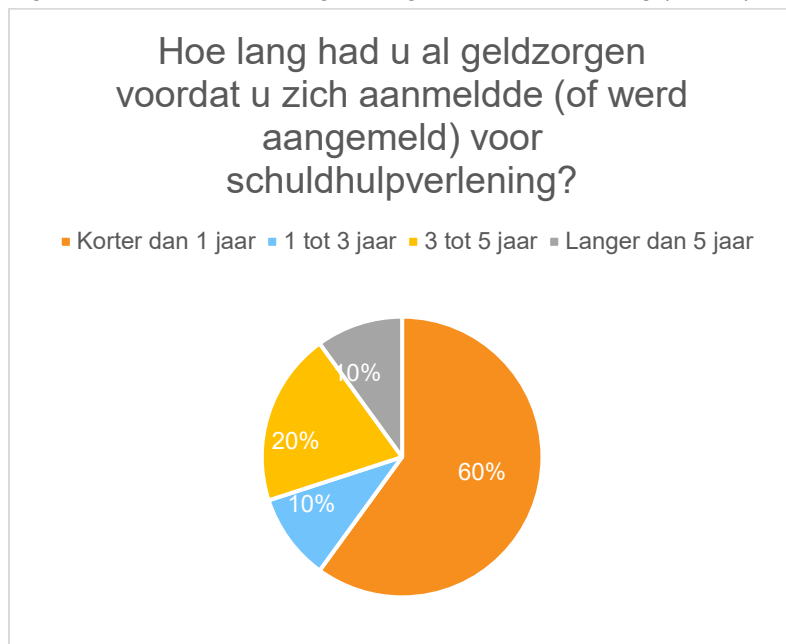

5.2. Aanmelding en intake

Zes op de tien respondenten melde zich binnen een jaar aan voor schuldhulpverlening

De meerderheid van de respondenten (60 procent) trok al **binnen een jaar** nadat de geldzorgen ontstonden aan de bel. 1 op de 10 respondenten had **langer dan 5 jaar** geldzorgen voordat hij zich aanmeldde.

Figuur 5.2.1. Duur van de geldzorgen voor aanmelding (n = 10)

Respondenten zouden zich eerder melden voor hulp als ze wisten waar ze moeten zijn
 Bijna 1 op de 5 respondenten (18 procent) geeft aan zich eerder aangemeld te hebben voor hulp bij de gemeente Heemskerk als er een medewerker van schuldhulpverlening **bij hem thuis** kon komen voor een afspraak of als hij wist **bij wie hij moest zijn** voor hulp. Daarnaast geeft 1 op de 10 respondenten aan dat zij zich op het **juiste moment gemeld** hadden. Bij 'anders, namelijk' geven respondenten aan dat ze eerder hulp hadden gevraagd als de gemeente hen over geldproblematiek had benaderd.

Figuur 5.2.2. Wanneer eerder gemeld (n = 12)

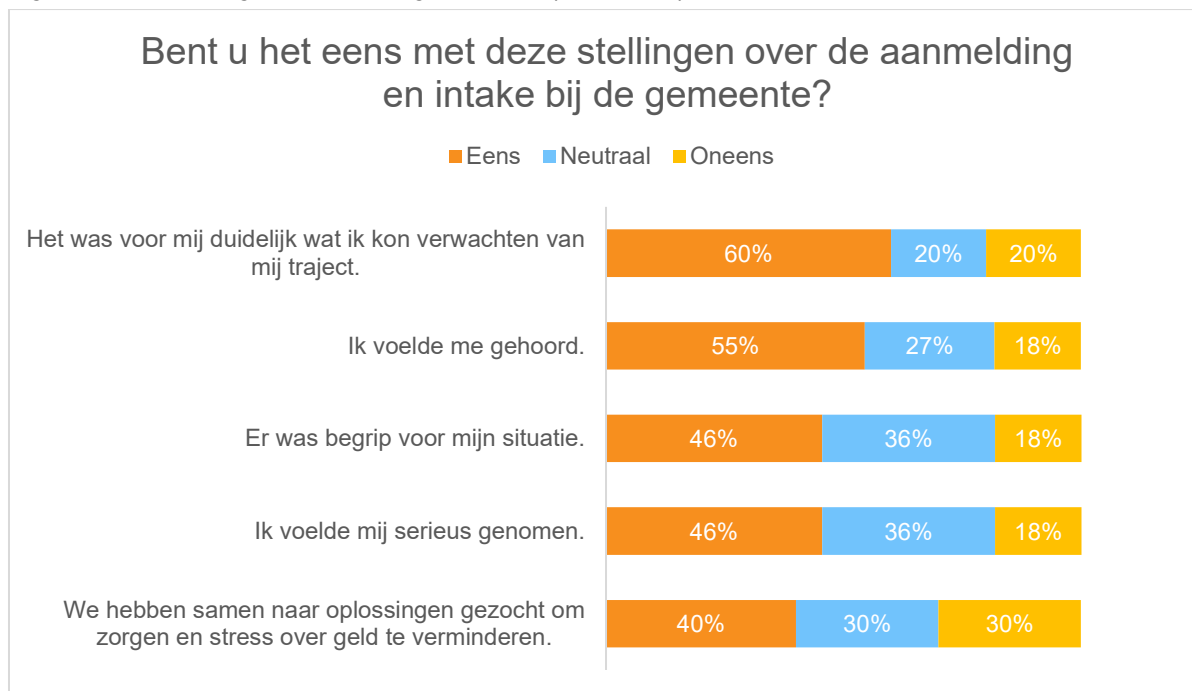

Zes op de tien respondenten wisten wat ze konden verwachten van hun SHV-traject
 De meerderheid van de respondenten gaf aan dat het **duidelijk was wat hij kon verwachten** van het traject. Daarnaast voelde 55 procent zich gehoord. Minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat er begrip was voor hun situatie (46 procent). Verder geeft ook slechts 46 procent aan dat ze zich

serieus genomen voelden en werd er in vier van de tien gevallen samen naar een oplossing gezocht (30 procent oneens). Hier liggen kansen voor de gemeente om hun dienstverlening te verbeteren.

Figuur 5.2.3. Stellingen aanmelding en intake (n = 10~11)

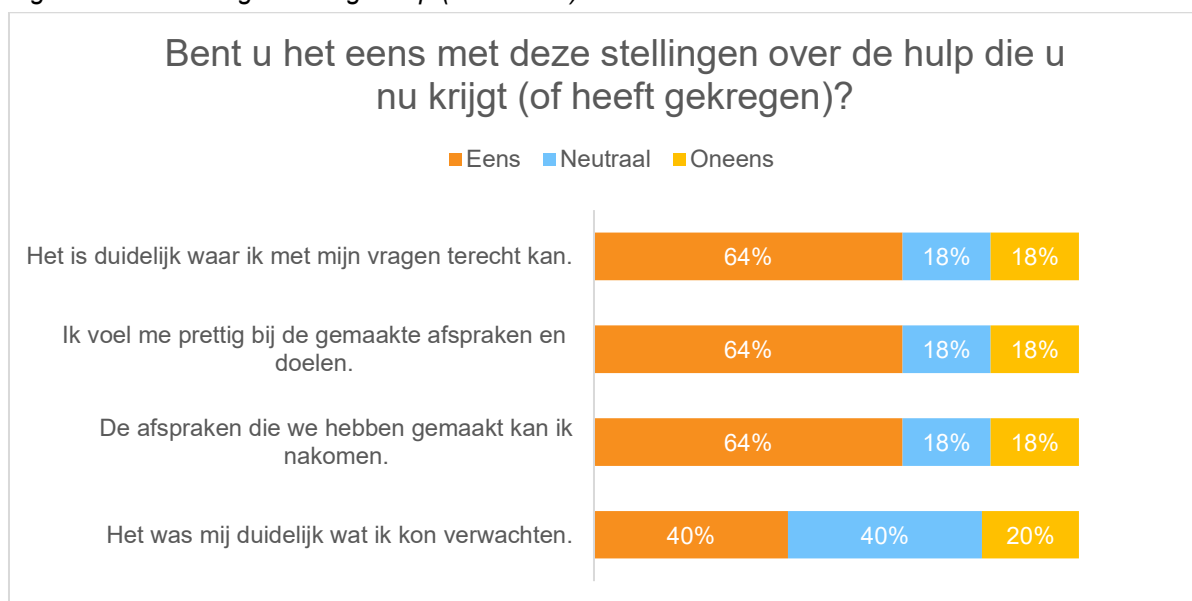

5.3. Huidige hulp

Zes op de tien respondenten weet waar hij moet zijn met vragen

Bijna twee derde van de respondenten vindt het duidelijk waar hij terecht kan met zijn vragen, voelt zich prettig bij de gemaakte afspraken en doelen en kan deze nakomen. Respondenten wisten minder vaak wat ze konden verwachten als het gaat om het hulpproces; één op de vijf respondenten wist dit niet. Hier ligt wellicht een **verbeterpunt**.

Figuur 5.3.1. Stellingen huidige hulp (n = 10~11)

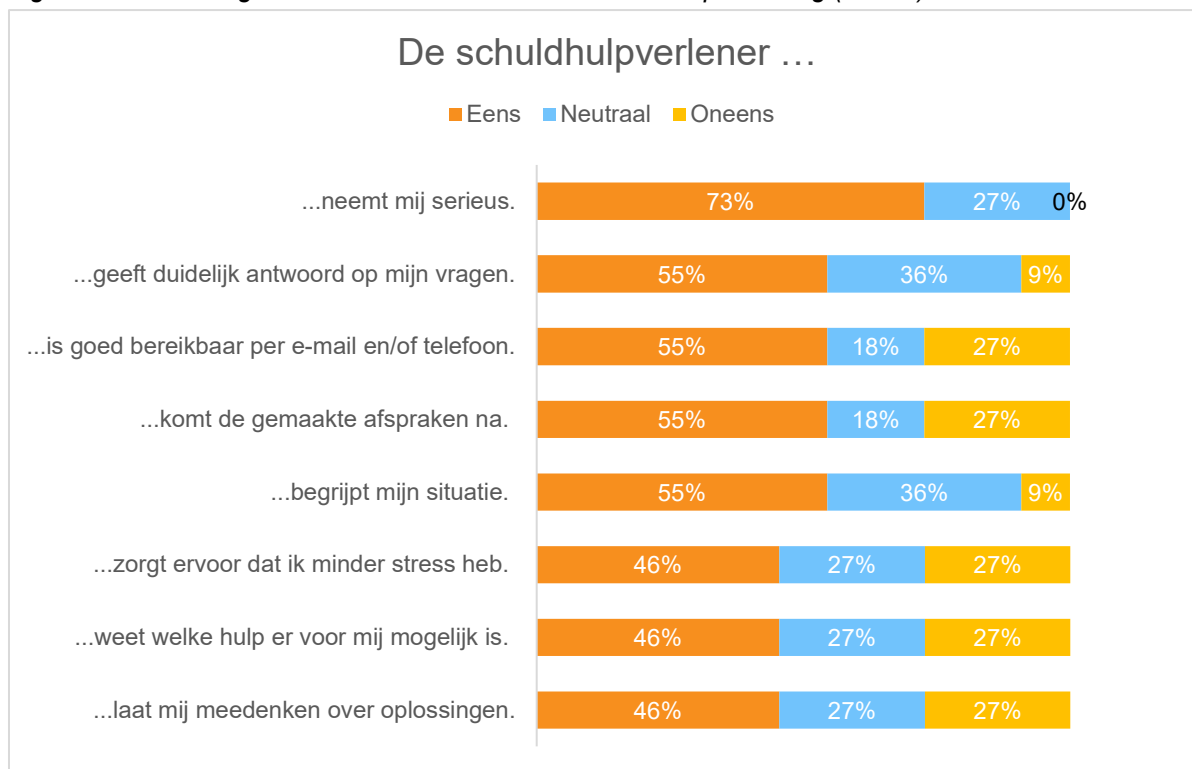

De helft van de respondenten is positief over het contact met de schuldhulpverlener

Respondenten zijn het meest positief over dat de medewerker hen serieus neemt; bijna driekwart van de respondenten (73 procent) voelt zich serieus genomen door de medewerker van

schuldhulpverlening. Verder beoordelen respondenten de schuldhulpverleners minder positief. Een kleine helft vindt dat de medewerker duidelijk antwoord geeft op hun vragen, goed bereikbaar is (27 procent oneens) en gemaakte afspraken nakomt (27 procent oneens). Ruim **een kwart** van de respondenten (27 procent) vindt bovendien dat de schuldhulpverlening niet stress verlagend werkt en dat zij, als cliënt, niet mogen meedenken over oplossingen.

Figuur 5.3.2. Stellingen over de medewerker van schuldhulpverlening (n = 11)

5.4. Onderdelen van het traject

De respondenten hebben wisselende rapportcijfers gegeven voor de verschillende vormen van ondersteuning binnen de schuldhulpverlening. **Budgetbeheer en saneringskrediet** springen er bovenuit met een 10. Stabilisatie scoort het laagst met een **5.6**. Hier ligt wellicht een **verbeterpunt**.

Tabel 5.4.1 Rapportcijfers voor de verschillende soorten hulp bij schuldhulpverlening

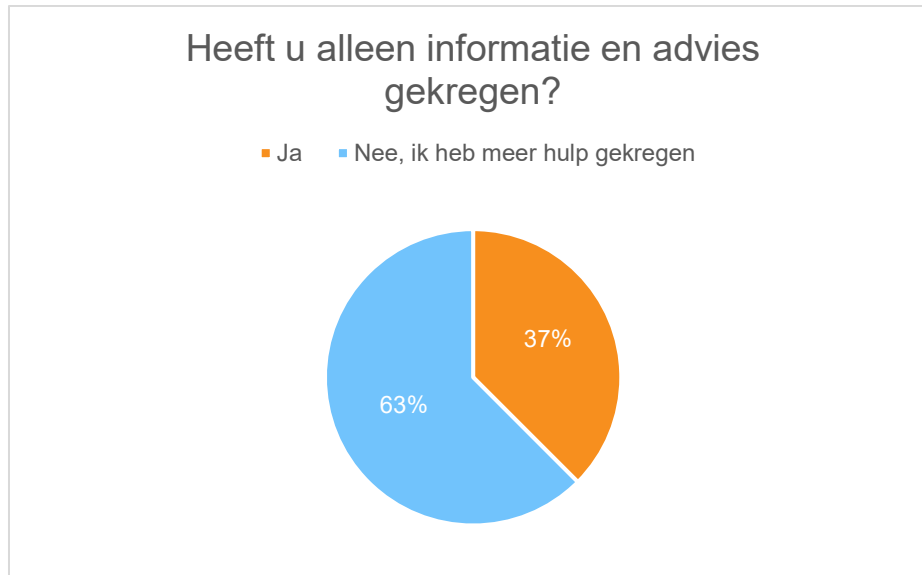
Soort hulp schuldhulpverlening	Rapportcijfer	Aantal respondenten
Budgetbeheer (mijn rekeningen worden betaald en ik krijg leefgeld)	10	1
Saneringskrediet (ik heb een lening bij de Kredietbank om in 3 jaar mijn schulden af te lossen)	10	1
Bewindvoering (de rechter heeft mij onder bewind gesteld, de bewindvoerder regelt mijn geldzaken en ik krijg leefgeld)	9	2
WSNP (de rechter heeft mij toegelaten tot de schuldsanering)	9	2
Informatie en advies (1 of meerdere gesprekken waarna ik zelf weer verder kon)	6.1	7
Schuldenbemiddeling (ik spaar 3 jaar om mijn schulden af te lossen)	6	2
Stabilisatie (inkomsten en uitgaven in balans, vaste lasten betalen, geen nieuwe schulden maken)	5.6	7

Sommige respondenten hebben ervoor gekozen om een toelichting te geven bij hun rapportcijfer. Ze geven bijvoorbeeld aan dat ze goed worden begeleid in het traject, maar anderen hebben te maken met wisselende consultants waardoor er onduidelijkheid is ontstaan.

5.5. Resultaten van de hulp

Bijna twee derde van de respondenten (63 procent) heeft naast informatie en advies nog **meer hulp gekregen**.

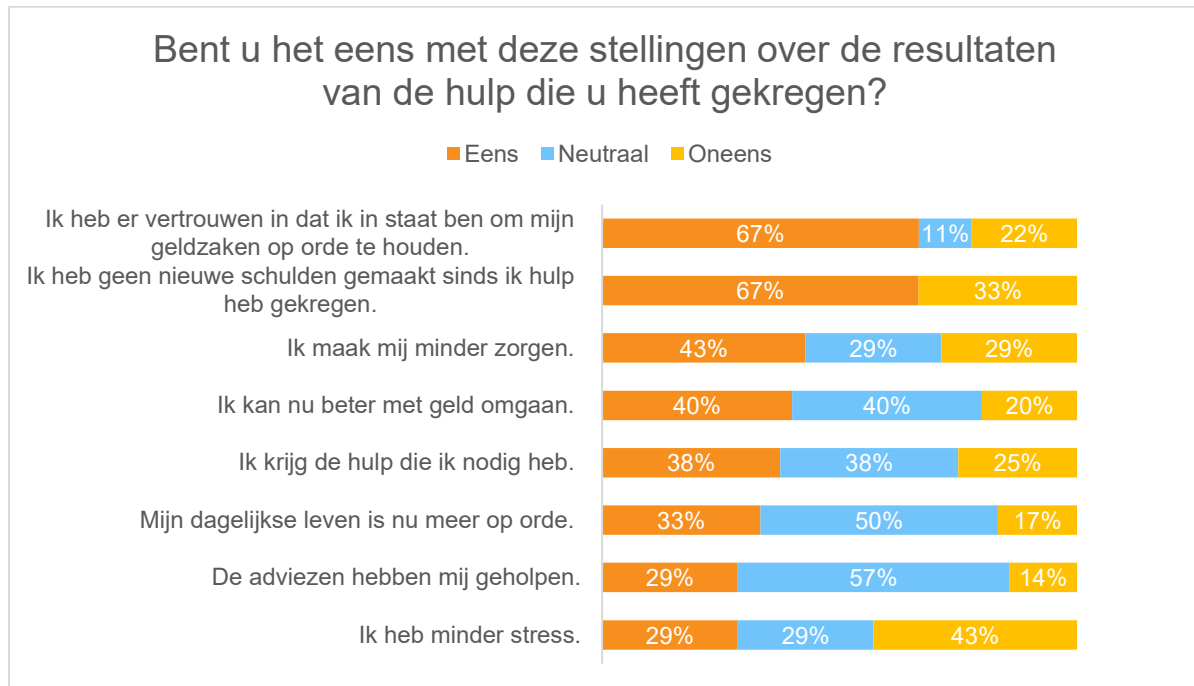
Figuur 5.5.1. Heeft u alleen informatie en advies gekregen? (n = 8)

De helft van de respondenten merkt positieve resultaten van de schuldhulpverlening

Twee derde van de respondenten (67 procent) kijkt positief naar de toekomst. Zo hebben zij er vertrouwen in dat ze in staat zijn om hun geldzaken op orde te houden en hebben geen nieuwe schulden gemaakt sinds ze hulp hebben gekregen. Verder rapporteren minder dan de helft van de respondenten positieve effecten van de schuldhulpverlening. Een deel maakt zich minder zorgen (43 procent, maar ook 29 procent oneens), kan beter met geld omgaan (40 procent) en krijgt de hulp die hij nodig heeft (38 procent). Schuldhulpverlening blijkt voor de meesten niet stressverlagend te werken: 43 procent geeft aan dat ze niet minder stress hebben gekregen door de ondersteuning die ze hebben gekregen.

Figuur 5.5.2. Stellingen over resultaten van de hulp (n = 5 ~ 9)

Toelichting van respondenten

‘Bewindvoerder, wij zijn dankbaar voor haar hulp.’

‘Door het MSNP traject kan ik weer aan mijn verplichtingen voldoen en heb ik meer rust en geen stress meer.’

‘Ik heb altijd goed en bewust met geld kunnen omgaan maar als je te weinig inkomsten hebt onder het minimum dan kom je in de schulden.’

‘Ik krijg nog steeds brieven van DUO, en komt elke maand iets bij omdat ik het nog niet kan betalen.’

5.6. Adviezen en opmerkingen van de respondenten

Aan het einde van de vragenlijst kregen respondenten de gelegenheid om adviezen en opmerkingen te geven voor het minimabeleid van de gemeente. Deze worden met quotes weergegeven.

'Beter communiceren, sneller reageren, duidelijker zijn met hulpvragen.'

'Het voortraject en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om in de schuldhulpverlening te komen is soms erg lang. In sommige situaties loopt hierdoor de schuldenlast hoger op door deurwaarderskosten, rente etc. Het zou mooi zijn als hiervoor een oplossing komt.'

'Meer aandacht graag aan de mensen met lage inkomen.'

'Minder wisseling van personeel op de schuldhulpverlening afdeling zodat het veel persoonlijker wordt.'

'Wij zijn dankbaar voor de hulp.'

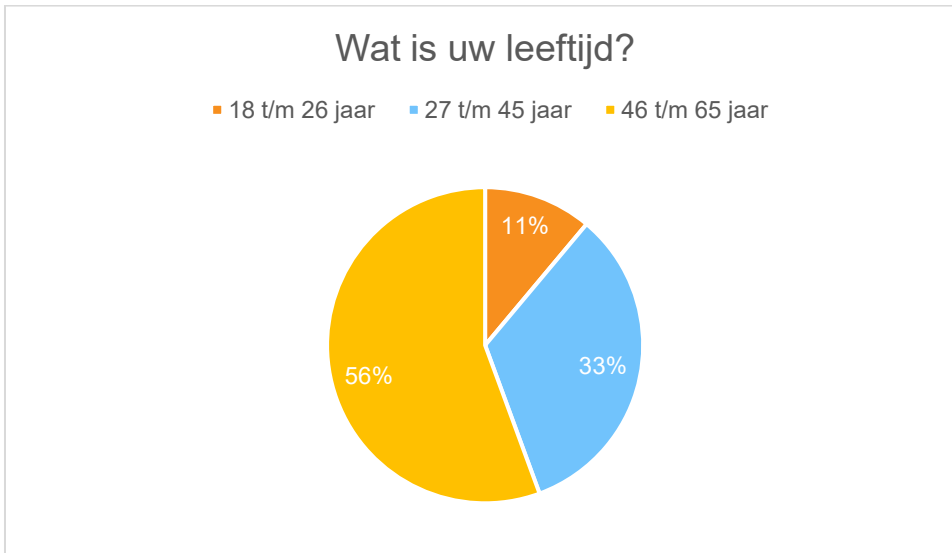
'Zo snel mogelijk geld ontvangen alstublieft.'

Bijlage 1. Kenmerken van respondenten

In deze bijlage staan de algemene kenmerken van de respondenten die de vragenlijst over schuldhulpverlening ingevuld hebben.

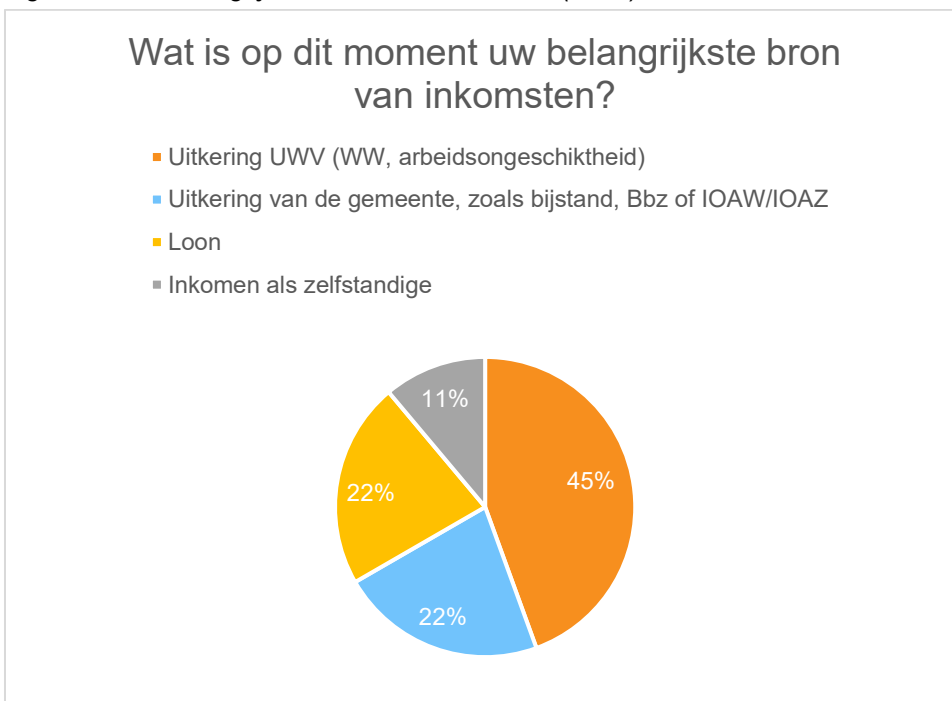
De meeste respondenten (56 procent) hebben een leeftijd van 46 t/m 65 jaar. Geen van de respondenten is 66 jaar of ouder.

Figuur 5.6.1. Leeftijd respondenten (n = 9)

De belangrijkste inkomstenbron is voor 45 procent van de respondenten een uitkering van het UWV.

Figuur 5.6.2. Belangrijkste bron van inkomsten (n = 9)

Bijlage 2. Methodiek Armoedemonitor

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de verschillende lokale en landelijke regelingen die de gemeente uitvoert. Daarbij gaat het om de volgende voorzieningen: Participatiewet, minimaregelingen en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Alle brongegevens zijn via encryptie versleuteld aangeleverd zodat ze niet te herleiden zijn tot individuele natuurlijke personen.

Onderstaand beschrijven we de wijze waarop het onderzoeksbestand is aangemaakt.

Stap 1

In de eerste bewerkingsstap wordt de informatie uit de genoemde registratiebronnen aan het actuele BRP-bestand (dat ook is versleuteld) gekoppeld. Op deze wijze wordt inzichtelijk welke personen gebruik maken of gebruik hebben gemaakt van welke voorziening.

Stap 2

In stap 2 wordt aan de hand van de BRP een analysebestand op huishoudniveau gemaakt. We onderscheiden 4 huishoudtypes: alleenstaanden, eenoudergezinnen, met kinderen en Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. De operationele definities van deze begrippen treft u verderop in deze verantwoording aan.

Stap 3

Het feitelijke gebruik van voorzieningen in het jaar voorafgaand aan het peilmoment van de BRP wordt op huishoudniveau vastgesteld. Indien één persoon binnen het huishouden gebruik heeft gemaakt van een bepaalde voorziening, wordt dit toegerekend naar het hele huishouden.

Statistisch kader

In tegenstelling tot wat gangbaar is bij sociaalwetenschappelijk onderzoek is dit rapport gebaseerd op gegevens van de totale bevolkingspopulatie. Dat betekent dat de vermelde aantallen en percentages niet getoetst hoeven te worden op statistische betrouwbaarheid en altijd de feitelijke situatie weergeven.

Operationele definitie huishouden

Het bepalen van het soort en type huishouden gebeurt aan de hand van gegevens uit de bevolkingsadministratie en wel op de volgende wijze:

- indien één persoon op een adres woont, is duidelijk dat er sprake is van een alleenstaande;
- personen op één adres waartussen geregistreerde ouder-kindrelaties of echtrelaties bestaan worden tot een gezamenlijk huishouden gerekend;
- indien er één meerderjarige op een adres woont met een ouder-kindrelatie tellen we een eenoudergezin;
- indien er meer meerderjarige op een adres wonen waarbij één meerderjarige ouder is en er een ouder-kindrelatie bestaat met de andere meerderjarige (en/of minderjarige) tellen we een eenoudergezin;
- als er vier of meer meerderjarigen op een adres wonen, gaan we ervan uit dat er meerdere huishoudens op dit adres gevestigd zijn;
- indien er drie meerderjarigen zonder echtrelatie op één adres wonen, kijken we naar de gemiddelde leeftijd. Ligt die onder de 27 jaar dan rekenen we iedere persoon als een afzonderlijk (studenten)huishouden. Ligt deze boven de 27 jaar dan tellen we één Meerpersoonshuishouden;
- als er minimaal 20 personen op een gezamenlijk adres wonen, registreren we een institutioneel huishouden, tenzij de gemiddelde leeftijd van alle bewoners hoger is dan de AOW-leeftijd. Iedere bewoner wordt dan als afzonderlijk huishouden meegeteld (gehuwden tellen als één huishouden).

Zelfstandig huishouden

Een zelfstandig huishouden bestaat uit een of meer personen die alleen of samen in een woonruimte gehuisvest zijn en zelf in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien.

Institutioneel huishouden

Tot de institutionele huishoudens behoren adressen met minimaal 20 personen, waarbij de gemiddelde leeftijd jonger is dan de AOW-leeftijd. Hiertoe behoren bijvoorbeeld opvangcentra, penitentiaire inrichtingen, kindertehuizen en internaten.

In de bevolkingsoverzichten in deze rapportage zijn deze personen meegeteld. In de hoofdstukken waar de inkomensverdeling in termen van huishoudens wordt besproken blijven zij buiten beschouwing.

Besteedbaar inkomen (CBS)

Besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. Het bruto-inkomen omvat winst uit onderneming, bruto-inkomsten uit arbeid, inkomsten uit vermogen en bruto ontvangen overdrachten (zoals AOW, Anw, WAO/WIA, studiefinanciering, kinderbijslag en huursubsidie).

Inkomensbron

In dit onderzoek worden de termen Participatiewet, AOW en 'ander' inkomen gebruikt. Voor de bijstandsgerechtigden is de inkomensbron direct vast te stellen. De AOW-inkomensgrondslag is bepaald op basis van de leeftijd van de huishoudoudste. De AOW-gerechtigde huishoudens die tevens een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen rekenen we eveneens tot deze categorie. Alle overige inkomens zijn vervolgens onder de noemer 'ander' inkomen gebracht.

Wanneer het inkomen van een huishouden alleen bestaat uit AOW dan wordt het huishouden tot de minimapopulatie gerekend.

Berekening van de duur van het minimuminkomen

De duur van de periode waarin een huishouden op het minimuminkomen leeft, wordt berekend aan de hand van een combinatie van gegevens uit verschillende bronnen. Een sluitende definitie in termen van een volledig onafgebroken periode is niet altijd mogelijk. Indien de periode tussen het gebruik van de ene regeling en de andere maximaal 30 dagen is, wordt dit daarom toch als aaneengesloten periode gezien.

Wettelijk sociaal minimum

Het wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Deze normbedragen worden halfjaarlijks vastgesteld. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het wettelijke sociale minimum.

Herkomst (CBS)

Voor bepaling van herkomst wordt gekeken naar het geboorteland van de ouder(s). Iemand met een migratieachtergrond is iemand waarvan minimaal een van de ouders in het buitenland is geboren. Inwoners afkomstig uit Europa, Noord-Amerika, Australië, Japan en Indonesië worden als mensen met een westerse migratieachtergrond gezien. Andere landen worden gezien als niet-westers.

Bijlage 3. Bevolkingskarakteristieken

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de bevolkingspopulatie, op 31 december van het desbetreffende jaar.

Alle huishoudens

Onderstaande tabel geeft het aantal inwoners en huishoudens weer.

Tabel B2.1 Aantal huishoudens en inwoners Heemskerk²²

Categorie	2021
Aantal huishoudens	17.959
Aantal personen	39.392
Gemiddelde huishoudgrootte	2,2

Kenmerken

Tabel B2.2 Kenmerken alle huishoudens 2021

Categorie	2021	
	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	6.366	35%
Eenoudergezin	582	3%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	7.551	42%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	3.460	19%
Totaal	17.959	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	387	2%
27 tot 45 jaar	4.109	23%
45 tot AOW-leeftijd	7.116	40%
AOW-leeftijd	6.347	35%
Totaal	17.959	100%
Woonplaats		
Broekpolder	1.663	9%
Assumburg	2.081	12%
Noordbroek en de Trompet	2.469	14%
Hoogdorp en Waterakkers	1.801	10%
Heemskerk - Dorp	1.140	6%
Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland	3.022	17%
Commandeurs en Marquette	1.068	6%
Heemskerkerduin en Noorddorp	751	4%
Kerkbeek	1.501	8%
Poelenburg en Oosterzij	2.463	14%
Totaal	17.959	100%

²² Alle gegevens in de tabellen in deze monitor zijn gebaseerd op gemeentelijke registratiegegevens, tenzij anders aangegeven. Landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS.

Bijlage 4. Kenmerken kinderen

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in de gemeente Heemskerk.

Kenmerken

Tabel B3.1 Kenmerken alle kinderen 2021

Categorie	2021	
	Aantal	Aandeel
Huishoudtype		
Eenoudergezin	943	14%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	6.004	86%
Totaal	6.947	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 4 jaar	1.404	20%
4 tot 12 jaar	3.049	44%
12 tot 18 jaar	2.494	36%
Totaal	6.947	100%
Woonplaats		
Broekpolder	1.171	17%
Assumburg	749	11%
Noordbroek en de Trompet	965	14%
Hoogdorp en Waterakkers	778	11%
Heemskerk - Dorp	165	3%
Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland	998	14%
Commandeurs en Marquette	348	5%
Heemskerkerduin en Noorddorp	286	4%
Kerkbeek	476	7%
Poelenburg en Oosterzij	1.011	15%
Totaal	6.947	100%

Bijlage 5. Kenmerken minima tot 100% Wsm

In deze bijlage geven we kenmerken weer van minimahuishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm die de gemeente in beeld heeft.

Tabel B4.1 Aantal huishoudens en inwoners Heemskerk

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2021	
	Aantal	%
Tot 100%	757	4,2%
Overig	17.202	95,8%
Totaal	17.959	100

Kenmerken

Tabel B4.1 Kenmerken minima tot 100% Wsm 2021

Categorie	2021	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	638	84%
AOW	119	16%
Totaal	757	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	357	47%
Eenoudergezin	107	14%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	146	19%
Meerpersoonshuishouden met kinderen	147	19%
Totaal	757	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	25	3%
27 tot 45 jaar	191	25%
45 tot AOW-leeftijd	422	56%
AOW-leeftijd	119	16%
Totaal	757	100%
Woonplaats		
Broekpolder	33	4%
Assumburg	51	7%
Noordbroek en de Trompet	45	6%
Hoogdorp en Waterakkers	18	2%
Heemskerk - Dorp	22	3%
Oosterwijk/Zuidbroek en Hofland	258	34%
Commandeurs en Marquette	25	3%
Heemskerkerduin en Noorddorp	0	0%
Kerkbeek	48	6%
Poelenburg en Oosterzij	257	34%
Totaal	757	100%

Bijlage 6. Afkortingen

Tabel B5.1 Afkortingenlijst

Afkorting	
AOW	Algemene Ouderdomswet
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Planbureau
SHV	Schuldhelpverlening
VT	Vakantietoeslag
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsm	Wettelijk sociaal minimum
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel